

18/0835/5

Antopäivä
20.12.2018

Diaarinumero
04872/17/4101
05014/17/4101
05050/17/4101
05052/17/4101
05055/17/4101
05057/17/4101
05111/17/4101
05115/17/4101
05121/17/4101
05136/17/4101
05137/17/4101

Asia

Maakuntakaavaa koskevat valitukset

Valittajat

- 1) Vantaan kaupunginhallitus
- 2) Nikinmäen Omakotiyhdistys NIKO ry
- 3) Malmin lentoaseman ystävät ry
- 4) [REDACTED]
- 5) [REDACTED]
- 6) Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry
- 7) Porvoon Seudun Lintuyhdistys - Borgå Nejdens Fågelförening r.y.
- 8) [REDACTED]
- 9) [REDACTED]
- 10) [REDACTED]
- 11) BF-Lento Oy

Päätös, josta valitetaan

Uudenmaan maakuntavaltuusto 24.5.2017 § 7

Maakuntavaltuusto on päättänyt hyväksyä Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan sekä hyväksymispäätöksen yhteydessä kumota voimassa olevista maakuntakaavoista merkinnät, jotka on esitetty kaava-asiakirjoissa erillisellä kartalla.

Vaihemaakuntakaavassa käsiteltävät aihealueet ovat: elinkeinot ja innovaatio-toiminta, logistiikka, tuulivoima, viherrakenne sekä kulttuuriympäristöt. Lisäksi kaavassa on käsitelty muun ohella Malmin lentokenttää sekä pääradan uusia asemanseutuja, Tuusulan Ristikytöä ja Hyvinkään Palopuroa.

Kaava kattaa koko maakunnan 26 kunnan alueen, lukuun ottamatta Östersundomin aluetta, joka on jätetty erikseen tarkasteltavaksi.

Valituksissa esitetyt vaatimukset

1) Vantaan kaupunginhallitus

Maakuntakaavan hyväksymistä koskeva päätös on kumottava siltä osin kuin Bastukärin logistiikka-alue on hyväksytyssä vaihemaakuntakaavassa eteläosastaan laajempi kuin 9.1.2015 päivätyssä 4. vaihemaakuntakaavaa koskevassa luonnoksessa. Aluevaraus on palautettava maakuntakaavaluonnoksen mukaiseksi. Päätös on kumottava myös siltä osin kuin logistiikka- ja louhintahankkeiden liikennettä ohjataan alueelta etelään Jokivarrentielle.

Bastukärin logistiikka-alueen laajentamisen vaikutuksia ei ole selvitetty riittävästi. Liikenteelliset selvitykset koskevat vain logistiikkaa eikä niihin sisälly arvioita kymmeniä vuosia kestävästä louhintahankkeen liikennevaikutuksista Jokivarrentielle. Logistiikkankin osalta aineisto sisältää vain arvion liikenteen suuntautumisen osuuksista eri väylille, mutta ei arviota mm. Jokivarrentien liikennemääristä. Näin ollen vaikutuksia ei ole voitu arvioida riittävästi.

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan aikatahtain on vuodessa 2040. Nähtävillä olleessa maakuntakaavaehdotuksessa maakunnallisesti tärkeään logistiikka-alueeseen Bastukärin oli lisätty eteläinen laajennus, jonka maakuntavaltuusto nyt päätöksellään palautti maakuntakaavaan. Kyseinen aluelaajennus ei tule kaavan tavoitevuonna 2040 olemaan logistiikka-aluetta vaan kiviaineshuoltoa, mitä teemaa vaihemaakuntakaava ei käsitellyt. Alueelle parhailaan vireillä oleva Ruduksen maa-aineistoiminta-hanke on suunnitelma-aineiston mukaan käynnissä vielä 2040. Ilman louhintaa ei aluetta voi muuttaa logistiikka-alueeksi.

Uudenmaan liitto on laatinut luonnoksesta saadun palautteen takia ”Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan logistiikka-alueiden liikennetarkastelu” -selvityksen (2015) täydentämään aiempaa Keski-Uudenmaan poikittaisyhteyksien selvitystä. Työssä lähtökohtana on em. selvityksessä esitetty ratkaisu poikittaisyhteyksien kehittämiseksi, mutta tarkastelua laajennettiin ulottumaan Porvoonväylälle saakka sekä erittelemään raskaan liikenteen kasvu kunkin uuden logistiikka-alueen osalta siten, kuin ne ovat tarkentuneet 4. vaihemaakuntakaavan ehdotukseen. Selvitys sisältää pohdintaa Bastukärin liikenteen suuntautumisesta myös etelän suuntaan, mutta ei liikennemäärien vaikutuksista. Selvityksestä ei käy ilmi minkälaisilla rakentamis- tai työpaikkamäärillä liikennettä on tutkittu. Selvitys sisältää vain logistiikka-alueen liikenteen eikä Ruduksen hankkeen tuottamaa liikennettä. Missään selvityksissä ei ole käsitelty luonnoksessa mukana olleen Bastukärin logistiikka-alueen laajentamista etelään maantielle 1521 asti (Jokivarrentie / Sipoontie) asti. Laajennus on merkittävä, koska se mahdollistaa liikenneyhteydet Jokivarrentielle ja alueella vireillä olevan Ruduksen maa-aineishankkeen koko laajuudessaan.

2) Nikinmäen Omakotiyhdistys NIKO ry

Maakuntakaavan hyväksymistä koskeva päätös on kumottava Bastukärin alueelle lisätyn LOG-merkinnän osalta.

Maakuntavaltuusto on päättänyt Kaj Lindquistin esityksestä ja muun muassa Björn Månssonin kannattamana, että Bastukärren logistiikka-alue palautetaan kaavaan siinä muodossa kuin se oli nähtävillä olleessa kaavaehdotuksessa.

Björn Månsson on ollut esteellinen asian käsittelyssä. Månssonin rooli oli merkittävä, koska hänen kantansa hyväksyttiin äänin 31–29 (tyhjiä 6). Månsson on HOK-Elannon edustajiston sekä hallintoneuvoston jäsen ja saa näistä toimista huomattavia etuja HOK-Elannolta. HOK-Elannon intressinä oli taas saada Månssonin kannattama esitys läpi, kuten Sipoon kunnanjohtajan 19.5.2017 maankuntavaltuuston jäsenille lähettämästä sähköpostista ja sen liitteistä ilmenee.

Mainitussa sähköpostiviestissä on todettu muun ohella, että alue on seudullisesti erittäin tärkeä kilpailukyvyyn ja elinvoiman kasvattajana ja se on merkityksellinen myös kansallisen huoltovarmuuden takaamiseksi. Alueen poistaminen maakuntakaavasta ei myöskään tule vähentämään lähiasukkaiden kiviatien otosta aiheutuvaa haittaa, vaan pikemminkin päinvastoin.

3) Malmin lentoaseman ystävät ry

Maakuntakaavan hyväksymistä koskeva päätös on kumottava siltä osin kuin se koskee Malmin lentoaseman aluetta ja sen kaavassa kuvattua melualueita. Toissijaisesti kaava tulee kumota Malmin lentoaseman RKY-alueita koskevilta osin. Kaavan täytäntöönpano tulee kieltää, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu. Uudenmaan liiton tulee korvata valittajien oikeudenkäyntikulut laillisine korkoineen.

Valituksen perusteluissa on esitetty muun ohella seuraavaa:

Malmin lentoaseman alueen asuntorakentamiselle osoittava kaava on ristiriidassa perustuslain kanssa. Perustuslain 20 §:n mukaan vastuu kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Malmin lentoasemakokonaisuuden historialliset ja kulttuuriympäristöarvot ovat kiistatta huomattavat koko Euroopan tasolla.

Euroopan johtava kulttuuriperintöjärjestö Europa Nostra on valinnut Malmin lentoaseman vuonna 2016 Euroopan seitsemän uhanalaisimman kulttuuriperintökohteen joukkoon. Kulttuuriperintöalan kansainvälisten asiantuntijoiden mukaan Malmi on parhaiten säilynyt Euroopan kolmesta yhä alkuperäiskäytössään olevasta varhaisesta lentoasemasta.

Vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa ei mainita Helsingin seudun erityistavoitteissa Malmin lentoaseman lakkauttamista tai lentoasemien kehittämismahdollisuuksien heikentämistä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa mainitaan vain lentoasemien kehittämismahdollisuuksien turvaaminen.

Koska osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa ei ole mainittu lentoaseman lakkauttamisen mahdollisuutta, Malmin lentoaseman kaavamerkinnän kumoaminen on käsitelty väärässä järjestyksessä. Lisäksi kaavan vuorovaikutusprosessi on puutteellinen, koska Malmin lentoaseman lakkauttamisesta tai

lentoasemien lakkauttamisesta yleisemmin ei ole ollut lausuttavien asioiden joukossa osallistumis- ja arviointisuunnitelman yhteydessä.

Koska osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa ei ole mainittu Malmin lentoaseman muutoksia myöskään Helsingin erityiskysymyksenä ja koska Malmin lentoaseman muutokset ovat kuitenkin erityiskysymyksenä lopullisessa kaavaselosteessa, asia on käsitelty myös Helsingin seutua koskien väärässä järjestyksessä.

Kaavan vuorovaikutusprosessi on puutteellinen, koska Malmin lentoaseman muutoksista Helsingin seudun erityiskysymyksenä ei ole ollut mahdollista lausua osallistumis- ja arviointisuunnitelman yhteydessä.

Koska Malmin lentoasemamerkinnän kumoaminen johtaa myös valtakunnallisen rajanylityspaikan toimintaedellytysten katoamiseen, asia on käsitelty rajanylityspaikkojen toimintaedellytysten heikentämisen osalta väärässä järjestyksessä. Lisäksi kaavan vuorovaikutusprosessi on puutteellinen, koska rajanylityspaikkojen toimintaedellytysten heikentäminen ei ole ollut lausuttavien asioiden joukossa osallistumis- ja arviointisuunnitelman yhteydessä.

Uudenmaan maakuntakaavan 4. vaiheen Malmin liikennealueen merkinnän kumoaminen johtaa tosiasiallisesti valtiollisen päättävällän alaiseen lopputulokseen ja siten toimivallan ylitykseen. Uudenmaan liiton toimivalta ei riitä lakkauttamaan virallisen rajanylityspaikan toimintaedellytyksiä.

Kiitotiealueelle ei ole mahdollista osoittaa tiivistämismerkintää siten, että kiitotiealueen täysin avonainen ominaisuus säilyisi. Kaava on Suomen Kuntaliiton, Ympäristöministeriön ja Museoviraston ohjeen valossa myös muilta osin puutteellisesti valmisteltu.

Valtion tahto on ollut säilyttää myös kiitotiealueen täysin avoin kulttuurihistoriallinen ominaisuus. Jos valtion tahto olisi ollut säilyttää vain asematasorakennukset, RKY-alue olisi rajattu koskemaan vain lentokonehallia, lentoasemarakennusta ja niiden lähiympäristöä. RKY-päätös koskee alueen ominaispiirteitä, ei pelkästään rakennuksia, kuten maakuntakaavan selosteessa väitetään.

Malmin lentoaseman kaavamerkinnän kumoaminen ja tiivistämismerkintä ovat vakavassa ristiriidassa Helsingin kaupungin osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta antaman lausunnon kanssa. Helsingin kaupunki on esittänyt siinä muinaismuistoalueiden kartoitusta. Malmin lentoaseman alueen linnoituksia ei ole huomioitu kaavassa. Muinaismuistoalueiden ja kiinteiden muinaisjäännösten päällä on tiivistettävien taajamatoimintojen alue. Hallinto-oikeuden tulee lisäksi ottaa huomioon ne asiat, joista Museovirasto on valittanut Helsingin yleiskaavan osalta. Maakuntakaavan vaikutusten arviointi on etenkin kaavan kulttuurihistoriallisten vaikutusten osalta erittäin puutteellinen.

Maakuntakaavaprosessin aikana saadussa Museoviraston lausunnossa on todettu, että: ”Malmin lentoaseman osoittaminen maankäytöltään tiivistettäväksi

taajamatoimintojen alueeksi on olennaisessa ristiriidassa alueen valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön arvojen ja suojelutavoitteiden kanssa. Lentoasemalle osoitettava maankäyttö on sovitettava rakennetun kulttuuriympäristön ominaisluonteeseen.”

Maakuntakaavan laatijan olisi tullut ottaa huomioon myös Helsingin yleiskaavan lokakuussa 2016 tehdyt päätökset ja niiden vaikutukset, sillä niillä on suora syy-seuraussuhde. Niiden huomioimiselle ei ole ollut ajallista estettä. Malmin RKY-alueen osalta vaikutusten arvioinnin lähtötiedot ovat muuttuneet huomattavasti yleiskaavan hyväksymisen yhteydessä. Kaikkia aiemmassa vaiheessa saatuja lausuntoja voidaan pitää siksi pätemättöminä Malmin alueen osalta ja asia tulisi palauttaa uuteen valmisteluun. Maakuntakaava on valtion kehysriihen päätöksen 25.3.2014 vastainen ja siten maankäyttö ja rakennuslain 25 §:n 2 momentin ja 28 §:n vastainen. Kehysriihen päätöstä ei ole toteutettu eikä sen toteutusta ole suunniteltu valtion taholta siviili-ilmailun osalta.

Valtion viranomaistoimintojen lopettaminen on eri asia kuin siviili-ilmailun lopettaminen. Pääkaupunkiseudun kuntien ja valtion välisessä sopimuksessa on sovittu pelkästään valtion ilma-alusten toiminnan lopettamisesta. Valtio ei ole tehnyt päätöstä Malmin siviili-ilmailun lopettamisen osalta. Maakuntahallinnon toimivalta ei riitä päättämään siviili-ilmailua, jonka korvaavaa järjestelyä on edellytetty hallituksen kehysriihen päätöksessä ja jonka toimeenpano edellyttää eduskunnan hyväksyntää.

Kaavan vaikutusten arvioinnissa ei ole ymmärretty ilmailun peruskäsitteitä. Vaikutusten arviointi on ilmailun osalta ilmeisen puutteellinen ja virheellinen. Vaikutusten arvioinnissa ei ole toteutettu kaavan valmistelun selvityksiltä ja arvioinnilta vaadittavaa huolellisuutta. Kaavan selostuksen yhteydessä sekoitetaan ilmailun peruskäsitteitä yleisilmailu ja harrasteilmailu. Malmin toiminnasta on yli 80 % muuta kuin selvitysten käsittelemää harrasteilmailua. Tämän muun yleisilmailun, joka sisältää kaiken kaupallisen ilmailun, siirrettävyyttä ei ole tutkittu kaavan laadinnan yhteydessä. Lentoaseman sulkemiseen johtavaa päätöstä ei voida tehdä, jos selvityksissä katetaan alle 20 % sen toiminnasta. Kaavan vaikutusten arviointi on tehty ilmeisen puutteellisesti.

Kentän sulkeminen vaikuttaa lentoihin sekä Suomessa että kansainvälisesti. Malmin lentoaseman kaavamerkinnän kumoamisen valtakunnallista ja kansainvälistä vaikutusta ei ole selvitetty. Jos valtion tahto olisi lopettaa lentoliikenne Malmin lentoasemalta, kuten kaavan laatija esittää kaavaselosteen Malmin kenttää käsittelevässä osassa, valtio olisi poistanut Malmin lentoaseman virallisten rajanylityspaikkojen listalta.

Äärimmäisen uhanalaisen meritaimenen kutupuroksi kunnostettu Longinoja on ainoa Malmin lentokenttäalueen valumavesien purkuväylä, johon lentokenttäalueen asuinrakentamisen edellyttämässä mittavassa ja pitkällisessä stabilointi- ja paalutustyössä liikkeelle lähtevät saviliejumassat ja Tattarisuon teollisuusalueelta mahdollisesti valuneet ympäristömyrkyt väistämättä päätyisivät. Longinoja laskee Vantaanjokeen, jossa elää Euroopan merkittävin vuolejokisimpukan esiintymä. Äärimmäisen uhanalainen ja rauhoitettu vuolejokisimpukka kuuluu myös EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) tiukkaa suojelua

edellyttäviin lajeihin. Malmin lentoaseman alueelta Longinojan kautta purkautuvien valumavesien laatu on saasteille herkän vuollejokisimpukan hyvinvoinnille merkittävä tekijä.

Malmin lentoaseman nykyaikana harvinainen laaja niittybiotooppi tekee siitä yhden Suomen merkittävimmistä muutonaikaisista levähdyspaikoista äärimmäisen uhanalaiselle ja erityisesti suojeltavalle heinäkurpalle. Vuosien ajan lajin on havaittu käyttävän aluetta muuttoreittinään ja syysmuuttolaskennassa 2014 Malmin lentokenttäalueelta tehtiin heinäkurppahavainnoissa Suomen ennätys, 10 yksilöä. Tämä on yli puolet koko Suomen arvioidusta pesimäkannasta. Vuotuiset syyslaskennat pitkältä aikaväliltä osoittavat lentokenttäalueen olevan heinäkurpan muutonaikaisena levähdysalueena säännöllisessä käytössä, ja sen arvioidaan olevan lajin merkittävin muutonaikainen levähdyspaikka Suomessa. Lentokenttäalueella on havaittu vuosien 2015–2016 kenttätutkimuksissa useita lepakkolajeja, joille kentän niitty on otollinen ruokailualue. Kaupunki on tutkinut lepakoiden esiintymistä vain lentoaseman rakennuksissa, vaikka niiden elinympäristö tulee ottaa huomioon kokonaisuutena.

Kaikki kentän alueella havaitut lepakkolajit (pikkulepakko, kimolepakko ja pohjanlepakko) ovat rauhoitettuja ja EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) tiukkaa suojelua edellyttävien lajien luettelossa. Niistä Malmin lentokentällä havaittu pikkulepakko mainitaan myös luonnonsuojeluasetuksen liitteessä 4 (uhanalaiset lajit).

Perhoskartoituksessa 2015 lentokenttäalueella havaittiin 539 perhoslajia, joutokossa luonnonsuojeluasetuksen liitteessä 4 (uhanalaiset lajit) mainittu viherhöyry.

Lentokenttäalueen etelä- ja lounaisreunalla, Malmin alueprojektin kaikkein ensimmäisenä rakennettavaksi suunnitellulla Ormuspellon alueella, on Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen selvityksessä (julkaisu 7/2016) havaittu luonnonsuojeluasetuksen liitteessä 4 (uhanalaiset lajit) mainittuja liito-oravia.

Yllä mainitut lentokentän avoimella liikennealueella toteutetut perhos-, lepakko- ja liito-oraselvitykset ovat olleet kaavan laatijan tiedossa, mutta ne on sivuutettu kaavan valmistelussa.

Kaavan laatija on käsitellyt muistutuksia etenkin Malmin alueen osalta yhtenä kokonaisuutena ja on vastannut muistutusten antajille osin virheellistä tietoa sisältävällä kollektiivivastauksella käsittelemättä yksittäisiä muistutuksia. Kaavan laatija on toiminut muistutusten käsittelyssä hyvän hallintotavan ja siten hallintolain vastaisesti.

4)

Maakuntakaavan hyväksymistä koskeva päätös on kumottava siltä osin kuin se koskee Malmin lentoaseman aluetta ja sen kaavassa kuvattua melualueutta. Toissijaisesti kaava tulee kumota Malmin lentoaseman RKY-alueutta koskevilta osin. Kaavan täytäntöönpano tulee kieltää, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu. Uudenmaan liiton tulee korvata valittajan oikeudenkäyntikulut laillisine korkoineen.

Valittaja on valituksensa tueksi viitannut samoihin perusteisiin kuin Malmin lentoaseman ystävät ry. Lisäksi hän on todennut, että maakuntakaavan laatija ei ole ottanut huomioon Helsingin kaupungin teettämää ympäristöhistoriaselvitystä 30.6.2016 Malmin lentoasemasta eikä Helsingin kaupungin museon eräitä lausuntoja sekä Uudenmaan kulttuuristrategiaa 2025.

5) [REDACTED]

Maakuntakaavan hyväksymistä koskeva päätös on kumottava Malmin lentoaseman osalta. Kaavan täytäntöönpano tulee kieltää, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu. Uudenmaan liiton tulee korvata valittajan oikeudenkäyntikulut laillisine korkoineen.

Valittaja on valituksensa tueksi viitannut pääosin samoihin perusteisiin kuin Malmin lentoaseman ystävät ry ja Kallio.

6) Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry

Maakuntakaavan hyväksymistä koskeva päätös tulee kumota siltä osin kuin siitä on poistettu aiempien maakuntakaavojen suojelualuevaraukset sekä Porvoon merialueelle sijoitetun tuulivoima-alueen ja Bastukärren logistiikka-alueen laajennuksen osalta. Maakuntakaavan täytäntöönpano tulee kieltää valituksenalaisilta osiltaan.

Kaavan ensimmäisellä lausuntokierroksella mukana oli monia uusia SL- ja LUO-varauksia. Ne kuitenkin poistettiin loppuvaiheessa kaavan oikeusvaikutteisesta osasta liitekartalle. Tällaisenaan kaava ei toteuta päätavoitettaan. Lähes kaikki suurella rahalla ja vaivalla tehdyn selvitystyön tuloksena löytyneet ekologisen verkoston osat jäävät vaille maakuntakaavan suojaa ja ovat edelleen vaarassa tuhoutua.

Kaavapäätöksessä kaikki voimassa olevien maakuntakaavojen alle viiden hehtaarin kokoiset SL-varaukset poistettiin kaavasta. Ne olisi voitu esittää uudeksikin kaavassa joko aluevarauksina tai kohdemerkintöinä. Pienten suojelualuevarausten poisto on virheellistä, koska alueen luonnontieteellistä merkitystä ei välttämättä näe sen koosta.

Monilla nyt pois jätetyillä kohteilla ei ole mitään muuta lain suojaa kuin voimassa olevan maakuntakaavan suojelumerkintä, joten niiden luontoarvot voisi kaavaratkaisun tullessa voimaan vapaasti hävittää. SL-varausten poiston luonnontieteellisiä perusteita ei ole esitetty, ei erikseen eikä yhteisvaikutusten kannalta.

Kun uusia suojelualuevarauksia ei tullut varsinaiseen kaavaan monta, ja siitä poistettiin lähes 200 nykyisten kaavojen SL-varausta, kaavan lopputulos on luonnon monimuotoisuudelle negatiivinen. Näistä syistä kaava ei tässä muodossa vastaa sille asetettuja tavoitteita. Kaavapäätös ei vastaa myöskään niihin kehittämistarpeisiin, joita ympäristöministeriö on jo kahdessa aikaisemmassa

maakuntakaavan vahvistamispäätöksessään (2006 ja 2010) nostanut painokkaasti esille kaavan vahvistamisen ehtona. Kaava ei edistäisi myöskään soidensuojelutyöryhmän esitystä edistää "suoluonnon suojelua ja soiden muiden arvojen turvaamista maakuntakaavoituksella".

Koska tuomioistuimen päätöksellä ei ole mahdollista palauttaa kaavapäätökseen siitä poistettuja valmisteluvaiheen kaavavarauksia, kaavapäätös vanhojen maakuntakaavojen SL-varausten poistojen osalta tulee hylätä. Muuten kaavaratkaisu ei ole maankäyttö- ja rakennuslain selvityksiä koskevan pykälän, maakuntakaavan sisältövaatimusten eikä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukainen.

Kysymyksessä oleva Suomenlahden keskelle osoitettu tuulivoima-alue sijoittuu Siperiaan muuttavien monien arktisten vesilintujen päämuuttoreille. Suurempia vesilintumääriä ei ole laskettu mistään muualta maastamme. Tätä huonompaan paikkaan ei tuulivoimaloita voi Suomessa sijoittaa. Asia on tullut esille kaavan valmistelun aikana selvityksissä ja muistutuksissa. Niitä ei kuitenkaan ole otettu päätöksenteossa huomioon, vaikka muistutuksissa viitattiin myös tuoreeseen maakuntakaavojen linnustoselvityksiä koskevaan päätökseen KHO:2016:14.

Kaavapäätös on maankäyttö- ja rakennuslain riittävien selvitysten, maakuntakaavan sisältövaatimusten ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastainen. Asiaan liittyy myös muotovirhe, koska kaavassa ei ole pyydetty Uudenmaan ELY-keskukselta Natura-lausuntoa. Tästä syystä ratkaisu on myös luonnonsuojelulain Natura-säädösten vastainen.

Maakuntavaltuuston kokouksessa päätettiin laajentaa Bastukärren logistiikka-aluetta vastoin esitystä niukan äänestyspäätöksen tuella. Päätös uhkaa alueen eteläosan luontokohdetta, joten laajennus pitää poistaa kaavasta. Asiaan liittyy myös Sipoon Bastukärren kiviainestoiminta -hanke. Valittaja hankkeen YVA-selostuksessa antamassaan lausunnossa todennut muun ohella, että eteläiselle osa-alueelle ”F” menemisestä syntyvät haitat luontoympäristölle, ekologiselle yhteydelle, kaavoitukselle ja asutukselle ovat mielestämme kertaluokkaa suuremmat kuin 3:ssa. Keuksuon alueen suojeluun tulee kiinnittää muutenkin erityistä huomiota."

Laajennukseen liittyvää liikenteen ohjaamista Jokiniementielle / Sipoontielle ei ole riittävästi liikenteellisesti selvitetty. Kaavaratkaisu on maankäyttö- ja rakennuslain selvityspykälän ja maakuntakaavan sisältövaatimusten vastainen.

7) Porvoon Seudun Lintuyhdistys - Borgå Nejdens Fågelförening r.y.

Maakuntakaavan hyväksymistä koskeva päätös tulee kumota Porvoon merialueelle osoitetun tuulivoima-alueen osalta.

Porvoon merialueen tuulivoimala-alue sijoittuu useiden arktisten lintulajien päämuuttoreille. Muuttoreitti kulkee läntisessä Euroopassa ja Itämeren eteläosissa sijaitsevilta talvehtimisalueilta keskisen ja itäisen Itämeren kautta Suomenlahtea pitkin Venäjällä lajien pesimäalueille. Suomessa suurimmat aktisten lintujen yksilömäärät todetaan Porvoossa ulkomerellä, mihin sijoittuu

muuttoreittien keskittymäalue. Kyseinen alue on paitsi kansallisesti myös kansainvälisesti ainutlaatuinen. Maailmassa on hyvin vähän sellaisia alueita, joiden kautta muuttaa niin merkittävä määrä suurikokoisia lintuja kuin itäisen Uudenmaan ulkomerialueen kautta.

Söderskärin eteläpuolinen merialue on sekä kansallisesti että kansainvälisesti poikkeuksellisen merkittävä arktisten lintujen muuton keskittymäalue. Mistään muualta Suomesta ei ole laskettu yhtä suuria vesilintu, hanhi ja kuikkalintumääriä kuin kyseiseltä alueelta on laskettu.

Ympäristöministeriön tuulivoimarakentamisen suunnittelu -oppaassa (ympäristöhallinnon ohjeita 4/2012) vaadittua selvitystä ei tehdä sen vuoksi, että ministeriö ohjeistaa tekemään selvityksen, vaan selvitys tehdään, jotta tuulivoimalat voidaan sijoittaa reittien ulkopuolelle linnustollisesti vähäarvoisille alueille.

Muuttolintukantojen hyvinvointi on riippuvainen olosuhteista kaikkialla lajien elinkierron alueella: pesimäalueista, talvehtimisalueista ja muutonaikaisista levähdysalueista. Muuttolintujen suojelun kansainvälinen luonne on jo pitkään tunnustettu ja useat kansainväliset sopimukset ja päätöslauselmat käsittelevät esiintymisalueiden maiden yhteistä vastuuta ja velvollisuutta huolehtia lajien hyvinvoinnista, koska yhdenkin maan toimenpiteet voivat vaikuttaa lajin esiintymiseen toisissa maissa.

Suomi on allekirjoittanut useita kansainvälisiä sopimuksia ja niihin liittyviä julkilausumia, joissa korostetaan sitä, ettei lintujen päämuuttoreiteille tule rakentaa tuulivoimaa. Maakuntakaavaan osoitettu tuulivoimala-alue ei ole yksin päämuuttoreitillä (major migrating route), vaan erityisellä päämuuttoreitin keskittymäalueella. Alueella, jossa lintuja nähdään enemmän kuin missään muualla Suomessa.

Mikäli Suomessa tehtäisiin selvitys, mitkä alueet olisivat olemassa olevien tietojen perusteella lintujen muuton kannalta Suomen haitallisimpia tuulivoimaloiden rakentamiselle, Porvoon Söderskärin eteläpuoleinen alue korostuisi selvityksessä. Kyseistä aluetta koskien kaavan selvitykset ovat kiistatta puutteelliset. Kyseiselle tuulivoimala-alueelle ei ole kohdistettu mitään linnust selvityksiä. Selvityksenä on pidetty yleisluontoista koko maakunnan alueelle sijoituvien muuttoreittien selvitystä sekä esitettyjen tuulivoimala-alueiden läheisyydessä tiedossa olevia maakunnallisesti tai kansainvälisesti tärkeitä lintujen kerääntymisalueita. Kyseisen alueen merkitys lintujen ruokailu- tai kauttakulkalueena läheisten Natura 2000 -alueiden linnustolle tai muulle linnustolle, on selvittämättä.

Selvityksessä tuodaan esiin kyseisen alueen sijaitseminen poikkeuksellisen tärkeällä muuttoreittien keskittymäalueella ja törmäyksiä arvioidaan hypoteettisella mallinnuksella. Käytettyyn lintujen törmäysmallinnukseen sisältyy runsaasti oletuksia. Niihin on siksi syytä suhtautua suurella varauksella. Huolimatta edellä mainitsemastamme mallinnuksen perusteella voimaloihin kuolevien lintujen yksilömäärä arvioidaan huomattavasti suuremmaksi kuin yhdesäkään muussa Suomessa tehdyssä selvityksessä. Selvityksessä kuolleisuutta verrataan lajin kokonaiskantaan, minkä vuoksi paikallisesti poikkeuksellisen suuri vuotuinen määrä todetaan merkityksettömäksi. Näin toimimalla minkään

yksittäisen tuulivoimala-alueen tai minkään muunkaan hankkeen vaikutus ei nouse merkittäväksi, vaikka ne yhdessä aiheuttaisivat lintukannan romahtamisen.

Kaavaa varten tehtyjen selvitysten puutteellisuutta on pyritty paikkaamaan suunnittelumääräysten avulla. Suunnittelumääräysten toteuttaminen johtaa todennäköisesti siihen, ettei alueelle voi sijoittaa niin paljon tuulivoimaloita kuin tuulivoiman tuotantoon soveltuvan alueen kuvauksessa todetaan. Ympäristöministeriön ohjeessa mainittu ehto toteuttamiskelpoisuudesta ei siten täyty.

Osa linnuista tulisi muuttamaan lentoreittiään tuulivoimaloiden takia, minkä vuoksi lintujen lentoreitit ja havaittavuus muuttuvat. Tuulivoimaloiden rakentaminen Söderskärin linnustonseuranta-aseman keskeiselle havainnointialueelle vaikuttaa todennäköisesti lintujen esiintymiseen alueella ja tätä kautta vähentää merkittävästi kyseisen keskeisen biologisen seuranta-aineiston käyttökelpoisuutta.

8)

Maakuntakaavassa osoitettu uusi merkintä ”Ulkoilureitti” Sipoon Immersbyssä Fiskträskin itäpuolella tulee poistaa Nybondaksen tilan alueelta. Valloisten alueiden elinkeinotoimintaa koskeva suunnittelumääräys tulee muuttaa todellisuutta vastaavaksi.

Maakuntaliitto on verhonnut tilalle ulkoilureittimerkinnästä aiheutuvan uuden rasiuksen yleispiirteisyyden, ohjeellisuuden ja rakennuslainsäädännön kohdustussäännösten epämääräisyyden taakse. Ulkoilureittimerkintää käytetään jälleen yhtenä uutena lisäperusteena estää hallinnon suunnitelmien tiellä pitkään vireillä pysynyt yksityinen elinkeinohanke. Nyt myös maakuntakaavan vastaisena.

Julkisyhteisöt ovat Sipoonkorpityöryhmissä varanneet matkailu- ja virkistyspalveluiden tukikohdat omille kiinteistöilleen ja sen mukaisesti estäneet yksityisen Nybondaksen jo tuolloin vireillä olleen hankkeen toteuttamisen. Näin ollen vastaavasti myös reitit niistä aiheutuvine rajoituksineen ja haittoineen tulee sijoittaa tällä hetkellä julkisyhteisöjen omistuksessa oleville kiinteistöille. Metsätalouteen kohdistuvan haitan lisäksi reiteistä seuraa ylimääräisiä valvonta-, jälkisammutus- ym. velvoitteita.

Fiskträskin alueelle saadun rantakaavoitusluvan (Uudenmaan lääninhallitus 25.5.1992 KAT932) jälkeen valittajat ovat hankkineet maanmittaustoimistosta selvityksen tilan reittioikeuksista tilan erillisten alueiden välillä. Tämän selvityksen perusteella toteutetut virkistyspalvelut tilan oikeuksien puitteissa eivät olisi tuoneet muille uusia haittoja. Tämän periaatteen pohjalta tulee ohjata myös julkisyhteisöjen kiinteistöiltä käsin tapahtuva taloudelliseen tuottoon tähtäävä toiminta Sipoonkorvessa.

Koska hallinto on vuosikymmenien ajan estänyt Nybondaksen tilalla muun elinkeinotoiminnan kuin Sipoonkorpityöryhmien hyväksymän, monin säännöksiin rajoitetun, perinteisen maa- ja metsätalouden, mitään uusia ulkoilureitti-, suojele-, voimajohto- tai muita tilan elinkeinotoimintaa rajoittavia kaavavarauksia ei ole enää kohtuullista lisätä valittajien tilan alueelle.

9) [REDACTED]

Maakuntavaltuuston päätös on kumottava ja asia palautettava Malmin lentokenttäalueen osalta uudelleen käsiteltäväksi.

Valittaja on valituksensa tueksi viitannut samoihin perusteisiin kuin Malmin lentoaseman ystävät ry, [REDACTED] ja [REDACTED]

Lisäksi Kvikant on viitannut Helsingin kaupungin Malmin lentokenttäalueen ns. kaavarunkoa varten teettämiin rakennettavuus- sekä hule- ja pohjavesiselvityksiin ja esittänyt muun ohella, että on epäselvää, onko alueen käyttötarkoituksen muuttaminen tiiviiden taajamatoimintojen alueeksi ylipäättään mahdollista.

10) [REDACTED]

Maakuntakaavan hyväksymistä koskeva päätös on kumottava siltä osin kuin se koskee Malmin lentoaseman aluetta ja sen kaavassa kuvattua melualueutta. Toissijaisesti kaava tulee kumota Malmin lentoaseman RKY-alueutta koskevilta osin. Kaavan täytäntöönpano tulee kieltää, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu. Uudenmaan liiton tulee korvata valittajan oikeudenkäyntikulut laillisine korkoineen.

Valittaja on valituksensa tueksi viitannut samoihin perusteisiin kuin Malmin lentoaseman ystävät ry, [REDACTED], [REDACTED] ja [REDACTED]

11) BF-Lento Oy

Maakuntakaavan hyväksymistä koskeva päätös on kumottava siltä osin kuin se koskee Malmin lentoaseman aluetta. Kaavan täytäntöönpano tulee kieltää, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu. Toissijaisesti kysymyksessä olevan alueen osalta tulee kumota sitä koskevat tiivistettävän alueen ja taajamatoimintojen alueen kaavamerkinnot sekä päätös liikennealuetta koskevan merkinnän poistamisesta.

Valittaja on valituksensa tueksi viitannut samoihin perusteisiin kuin Malmin lentoaseman ystävät ry, [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] ja [REDACTED]

Maakuntakaavan voimaantuloa koskeva määräys

Uudenmaan maakuntahallitus on päätöksellään 21.8.2017 § 112 määrännyt maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n nojalla Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman. Samalla maakuntahallitus on todennut, että 4. vaihemaakuntakaavan tullessa voimaan, maakuntavaltuuston päätöksen 24.5.2017 § 7 mukaisesti voimassa olevista maakuntakaavoista kumoutuvat merkinnät, jotka on esitetty kaava-asiakirjoissa erillisellä kartalla.

Asian käsittely ja selvittäminen

Uudenmaan liiton maakuntahallitus on antanut lausunnon.

Vantaan kaupunginhallitus, Malmin lentoaseman ystävät ry, [REDACTED], [REDACTED], Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry, Porvoon Seudun Lintuyhdistys - Borgå Nejdens Fågelförening r.y., [REDACTED] ja [REDACTED] [REDACTED] ja [REDACTED] ovat antaneet vastaselityksen.

Nikinmäen Omakotiyhdistys NIKO ry ja BF-Lento Oy eivät varatusta tilaisuudesta huolimatta ole antaneet vastaselitystä.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus hylkää valitukset ja vaatimukset vaihemaakuntakaavapäätöksen täytäntöönpanon kieltämisestä.

Hallinto-oikeus hylkää oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevat vaatimukset.

Perustelut

1 Menettelyä koskevat valitusperusteet

1.1 Esteellisyyttä koskevat valitusperusteet

Kaavaa hyväksyttäessä sovelletun kuntalain (365/1995) 52 §:n 1 momentin mukaan valtuutettu on valtuustossa esteellinen käsittelemään asiaa, joka koskee henkilökohtaisesti häntä taikka hänen hallintolain 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua läheistään. Milloin valtuutettu ottaa osaa asian käsittelyyn muussa toimielimessä, häneen sovelletaan, mitä kyseisen toimielimen jäsenen esteellisyydestä säädetään.

Hallintolain 28 §:n 2 momentin mukaan läheisellä tarkoitetaan saman pykälän 1 momentissa: 1) virkamiehen puolisoa ja virkamiehen lasta, lapsenlasta, sisarusta, vanhempaa, isovanhempaa ja virkamiehelle muuten erityisen läheistä henkilöä samoin kuin tällaisen henkilön puolisoa; 2) virkamiehen vanhempien sisarusta sekä hänen puolisoaan, virkamiehen sisarusten lapsia ja virkamiehen entistä puolisoa; sekä 3) virkamiehen puolison lasta, lapsenlasta, sisarusta, vanhempaa ja isovanhempaa samoin kuin tällaisen henkilön puolisoa sekä virkamiehen puolison sisarusten lapsia. Pykälän 3 momentin mukaan läheisenä pidetään myös vastaavaa puolisuokulaista. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä.

Nikinmäen Omakotiyhdistys NIKO ry on valituksessaan esittänyt, että maakuntavaltuuston jäsen Björn Månsson on ollut esteellinen päättämään Bastuskärren logistiikka-alueen palauttamisesta kaavaehdotuksen mukaisena vaihemaakuntakaavaan maakuntahallituksen esityksestä poiketen. Yhdistys on esteellisyysväitteensä perusteluissa esittänyt muun ohella, että Månsson on HOK-Elannon edustajiston sekä hallintoneuvoston jäsen ja saa näistä toimista huomattavia etuja HOK-Elannolta. HOK-Elannon intressinä on yhdistyksen mukaan ollut logistiikka alueen palauttaminen kaavaan.

Valituksenalaisesta päätöksestä ilmenee, että maakuntahallitus on esittänyt maankuntahallitukselle, että valtuusto hyväksyy Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan lukuunottamatta Bastuskärren logistiikka-alueita. Kaj Lindqvist on muun muassa Hagforsin ja Månssonin kannattamana esittänyt, että Bastuskärren logistiikka-alue palautetaan kaavaan siinä muodossa kuin se oli nähtävillä olleessa kaavaehdotuksessa. Maakuntavaltuusto on suoritetun äänestyksen jälkeen hyväksynyt esityksen Bastuskärren logistiikka-alueen palauttamisesta Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan kaavaan siinä muodossa kuin se oli nähtävillä olleessa kaavaehdotuksessa.

Hallinto-oikeus toteaa, että maakuntakaava on yleispiirteinen alueiden käyttöä koskeva suunnitelma, joka ohjaa yleiskaavalla ja asemakaavalla tapahtuvaa yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Maakuntakaavalla ei sen maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 1 ja 2 momentista ilmenevät oikeusvaikutukset ja saman pykälän 3 momentin ilmenevät voimassaoloa koskevat rajoitukset huomioon ottaen ole välittömiä tietyllä alueella harjoitettavaan toimintaan kohdistuvia oikeusvaikutuksia alueella.

Hallituksen esityksen kuntalaiksi (HE 192/1994 vp) yksityiskohtaisissa perusteluissa on lain 52 §:n osalta todettu muun ohella seuraavaa: ”Pykälässä säädetäisiin luottamushenkilön ja viranhaltijan esteellisyydestä. Esteellisyyssäännöksillä pyritään turvaamaan käsittelyn ja päätöksenteon puolueettomuutta. Esteellisyydellä tarkoitetaan, että henkilöllä on sellainen suhde asiaan tai asianosaisiin, että se voi vaarantaa hänen puolueettomuutensa yksittäisen asian käsittelyssä. (---) Pykälässä säädetäisiin esteellisyyden perusteista ja vaikutuksesta. (---) Esteellisyyssperusteet olisivat samat kuin nykyisen lain mukaan. Valtuutetun esteellisyyssperusteet valtuustossa olisivat edelleen lievemmat kuin muihin luottamushenkilöihin sovellettavat perusteet. Valtuutettu olisi esteellinen asiassa, joka koskee henkilökohtaisesti häntä taikka hänen lähisukulaisiaan tai lähisukulaiseen rinnastettavaa henkilöä.”

Hallinto-oikeus toteaa, että kysymys siitä, osoitetaanko Bastuskärren jo toteutunut logistiikka-alue ja sen eteläpuolinen Jokiniementiehen rajoittuva alue logistiikka-alueen laajenemisen mahdollistavalla LOG-merkinnällä Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa, ei koske henkilökohtaisesti esteelliseksi väitettyä Björn Månssonia taikka hänen hallintolain 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua läheistään. Valituksessa tarkoitettut eri toimielinten jäsenille maksettavat kokouspalkkiot tai muut jäsenyyteen perustuvat etuudet eivät anna aihetta arvioida asiaa toisin. Kun otetaan huomioon osuuskuntalain nojalla ja HOK-Elannon sääntöjen mukaan HOK-Elannon edustajiston ja hallintoneuvoston jäsenille kuuluvat tehtävät, maakuntakaavan ei voida katsoa koskevan

kuntalain 52 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla valtuutettuja henkilökohtaisesti myöskään sillä perusteella, että HOK-Elanto hyötyisi kaavasta. Maakuntavaltuuston päätös ei siten ole Nikinmäen Omakotiyhdistys NIKO ry:n valituksessa esitetyillä perusteilla syntynyt virheellisessä järjestyksessä.

1.2 Kaavoitusmenettelyä ja vuorovaikutusta koskevat valitusperusteet

Maankäyttö- ja rakennuslain 62 §:n 1 momentin mukaan kaavoitusmenettely tulee järjestää ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehtoisista kaavaa valmisteltaessa tiedottaa niin, että alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (*osallinen*), on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta.

Maankäyttö- ja rakennuslain 63 §:n 1 momentin mukaan kaavaa laadittaessa tulee riittävän aikaisessa vaiheessa laatia kaavan tarkoitukseen ja merkitykseen nähden tarpeellinen suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyistä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista. Saman pykälän 3 momentin mukaan kaavoituksen vireilletulosta tulee ilmoittaa sillä tavoin, että osallisilla on mahdollisuus saada tietoja kaavoituksen lähtökohdista, suunnittelusta aikataulusta sekä osallistumis- ja arviointimenettelystä. Ilmoittaminen on järjestettävä kaavan tarkoituksen ja merkityksen kannalta sopivalla tavalla. Ilmoittaminen voi tapahtua myös kaavoituskatsauksesta tiedottamisen yhteydessä.

Maankäyttö- ja rakennuslain 65 §:n 1 momentin mukaan kaavaehdotus on asetettava julkisesti nähtäville. Nähtäville asettamisesta on tiedotettava kaavan tarkoituksen ja merkityksen kannalta sopivalla tavalla. Kunnan jäsenille ja osallisille on varattava tilaisuus esittää mielipiteensä asiassa (*muistutus*). Pykälän 2 momentin mukaan muistutuksen tehneille, jotka ovat sitä kirjallisesti pyytäneet ja samalla ilmoittaneet osoitteensa, on ilmoitettava kunnan perusteltu kannanotto esitettyyn mielipiteeseen.

Asiakirjoista ilmenee, että Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma on hyväksytty maakuntahallituksessa 25.11.2013. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä 9.12.2013–15.1.2014. Maakuntahallitus on käsitellyt siitä saatua palautetta kokouksessaan 3.2.2014.

Maakuntahallitus on päättänyt tarkistaa kaavan suunnittelualuetta Östersundomin alueen osalta 17.11.2014. Tarkistettu osallistumis- ja arviointisuunnitelma päivitetty 8/2016.

Kaavaluonnos on ollut nähtävillä 20.1.–20.2.2015. Kaavaselostuksen mukaan yleiskaavaluonnoksesta on saatu yhteensä 79 lausuntoa sekä 364 mielipidettä. Kaavaselostuksen mukaan eniten palautetta on saatu viherrakenteesta ja Malmi lentokentän muuttamisesta taajamatoimintojen alueeksi.

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan ehdotus on ollut nähtävillä 9.11.–9.12.2016. Kaavaehdotuksesta on annettu nähtävilläoloaikana 78 lausuntoa ja 90 muistutusta. Kaavaselostuksen mukaan suurin osa muistutusten sisällöstä

kohdistui viherrakenteeseen, josta esiin nousivat mm. viheryhteydet, luonnon-suojelualueet, virkistysalueet sekä ulkoilureitit. Tuulivoiman osalta muistutuksessa kiinnitettiin huomiota tehtyjen selvityksen riittävyteen sekä esitettiin huoli vaikutuksista metsätalouteen, viihtyvyyteen, virkistykseen, terveyteen ja riistakantoihin. Malmin lentokentän alueen merkitsemistä taajamatoimintojen alueeksi vastustettiin useassa muistutuksessa ja logistiikasta saaduissa muistutuksissa mm. vastustettiin Bastukärren logistiikka-alueen rajausta.

Kaavaselostuksen mukaan lausuntoihin ja muistutuksiin on laadittu vastineet, jotka maakuntahallitus on hyväksynyt ja jotka on lähetetty muistutuksen tehneille.

Valituksissa on vuorovaikutukseen liittyen esitetty muun ohella seuraavaa: Malmin lentoaseman kaavamerkinän kumoaminen on käsitelty väärässä järjestyksessä, koska osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa ei ole mainittu lentoaseman lakkauttamisen mahdollisuutta. Lentoaseman lakkauttaminen tai lentoasemien lakkauttamisesta yleisemmin ei ole ollut lausuttavien asioiden joukossa osallistumis- ja arviointisuunnitelman yhteydessä. Koska Malmin lentoaseman muutoksista Helsingin seudun erityiskysymyksenä ei ole ollut mahdollista lausua osallistumis- ja arviointisuunnitelman yhteydessä, vuorovaikutusprosessi on ollut puutteellinen. Vielä valituksissa on katsottu, että kaavan laatija on toiminut muistutusten käsittelyssä hyvän hallintotavan ja hallintolain vastaisesti, kun muistutuksia on etenkin Malmin alueen osalta käsitelty yhtenä kokonaisuutena ja vastaukset on annettu osin virheellistä tietoa sisältävällä kollektiivivastauksella yksittäisiä muistutuksia käsittelemättä.

Kaava-asiakirjoihin sisältyy kolme versiota osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (alkuperäinen, kansilehden mukaan maakuntahallituksessa 17.11.2014 tarkistettu ja tämän 8/2016 päivitetty versio).

Kuten valituksissa todetaan, Malmin lentoasemaa koskevien maankäyttöraiskaisujen muutostarpeita ei ole mainittu 4. vaihemaakuntakaavassa käsiteltävänä aihealueena osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman johdanto-osissa on ainoastaan yleisesti todettu, että maakuntahallitus on kokouksessaan 3.2.2014, jossa käsiteltiin palautetta nähtävillä ja lausunnolla olleesta osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta, päättänyt mm. seuraavaa: ”Vaihemaakuntakaavan yhteydessä arvioidaan Helsingin seudun yhteisen maankäyttösuunnitelman muutostarpeet suhteessa 2. vaihemaakuntakaavaan erityisesti asemanseutujen osalta ja huomioidaan ne tämän 4. vaihemaakuntakaavan valmistelussa.”

Kaavaselostuksessa on kaavan sisällön kuvauksen yhteydessä kohdassa 4.2. todettu tältä osin muun ohella seuraavaa: ”Viiden tarkasteltavan aihealueen lisäksi maakuntahallitus päätti vuoden 2014 keväällä, että tämän vaihemaakuntakaavan yhteydessä arvioidaan ja huomioidaan Helsingin seudun yhteisen maankäyttösuunnitelman aiheuttamat muutostarpeet suhteessa 2. vaihemaakuntakaavaan, erityisesti asemanseutujen osalta. Myös Malmin lentoaseman muutostarpeet arvioidaan tässä vaihekaavassa. Käsittelyn perusteina ovat valtakunnallinen lentoliikennestrategia, rakennepoliittinen ohjelma sekä valtion

ja kuntien välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus. Voimassa olevissa maakuntakaavoissa käsiteltyjä muita taajamatoimintojen ja työpaikkojen alueita, lukuun ottamatta logistiikka-alueita, ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista avata tarkasteluun tällä kaavakierroksella.”

Hallinto-oikeus toteaa, että Malmin lentokenttäalueen maankäyttötarpeista valitsevat erilaiset käsitykset ja muutoksen merkitys muun ohella siviili-ilmailun toimintaedellytysten kannalta huomioon ottaen osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa olisi ollut perusteltua täydentää sen päivityksen yhteydessä siten, että myös lentoaseman alueeseen liittyvät mahdolliset muutostarpeet olisivat nimenomaisesti ilmenneet päivitetyistä osallistumis- ja arviointisuunnitelmista. Sitä, että tällaista täydennystä ei ollut tehty, voidaan siis pitää puutteena.

Mainitun puutteen merkitystä arvioitaessa on kuitenkin otettava huomioon myös se, että vuorovaikutusta koskevien säännösten tarkoituksena ei ole rajoittaa kaavamutoksen sisältöä käsittämään ainoastaan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa nimenomaisesti mainittuja kysymyksiä, vaan mahdollistaa osallistumismahdollisuudet kaavaa valmisteltaessa. Tähän nähden ja kun otetaan huomioon, että lentoaseman maankäytön muutokset ovat sisältyneet alkuvuodesta 2015 nähtävillä pidettyyn kaavaluonnokseen ja osalliset ovat voineet lausua mahdollisista muutoksista paitsi tässä yhteydessä myös kaavaehdotusvaiheen vuorovaikutuksen yhteydessä, mainitun puutteen ei sellaisenaan voida katsoa estäneen mahdollisuutta riittävään vuorovaikutukseen. Tällaista merkitystä ei ole myöskään sillä valituksissa viitatulla seikalla, että Malmin lentoasemaa ei ole käsitelty alusta alkaen Helsingin seudun erityiskysymyksenä.

Kaavoitusmenettelyyn liittyvän vuorovaikutuksen pääasiallisena tarkoituksena on mahdollistaa asiaan osallisten mielipiteiden saattaminen kaavoittajan tietoon ja turvata maankäyttö- ja rakennuslain tavoite osallistumismahdollisuudesta kaavan valmisteluun. Osallistumista ja vuorovaikutusta koskevalla sääntelyllä ei rajoiteta maakuntavaltuuston toimivaltaa päättää kaavan sisällöstä maankäyttö- ja rakennuslain ja muiden lakien asettamissa rajoissa. Vuorovaikutusmenettelyllä ei myöskään sidota kaavan sisältöä kuulemisten yhteydessä esitettyihin mielipiteisiin. Päätös ei näin ollen ole lainvastainen sen vuoksi, että huomautukset tai muistutukset eivät ole vaikuttaneet kaavan sisältöön niiden esittäjien haluamin tavoin.

Maankäyttö- ja rakennuslaissa ei ole tarkemmin säädetty, miten huomautuksiin tai muistutuksiin tulee antaa vastineet. Ne on siten voitu viranomaisen harkinnan mukaan antaa myös koosteissa, joista ei ole erotettavissa vastausta yksittäiseen kannanottoon, vaan ainoastaan asia- tai kohdekohtainen perusteltu kannanotto esitettyyn mielipiteeseen.

Kaavoitusmenettely on asiassa esitetyn selvityksen perusteella edellä todetusta osallistumis- ja arviointisuunnitelman puutteesta huolimatta toteutettu maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Asiassa ei siten ole tapahtunut sellaista menettelyvirhettä, jonka johdosta kaavapäätös tulisi vuorovaikutukseen liittyvien valitusperusteiden johdosta kumota.

2 Vaihemaakuntakaavan sisältöä koskevat valitusperusteet

2.1 Sovellettavat oikeusohjeet

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista.

Maankäyttö- ja rakennuslain 27 §:n 1 momentin mukaan maakunnan liiton tulee huolehtia tarpeellisesta maakuntakaavan laatimisesta, kaavan pitämisestä ajan tasalla ja sen kehittämisestä. Pykälän 2 momentin mukaan maakuntakaava voidaan laatia myös vaiheittain tai osa-alueittain.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 1 momentin mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet otettava huomioon siten kuin siitä edellä säädetään. Kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä huomiota maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin. Kaava on mahdollisuuksien mukaan yhteen sovitettava maakuntakaava-alueeseen rajoittuvien alueiden maakuntakaavoituksen kanssa.

Pykälän 3 momentin mukaan kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota:

- 1) maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen;
- 2) alueiden käytön ekologiseen kestävyyteen;
- 3) ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin;
- 4) vesi- ja maa-ainesvarojen kestävään käyttöön;
- 5) maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin;
- 6) maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen; sekä
- 7) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen.

Pykälän 4 momentin mukaan kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Kaavaa laadittaessa on selvitettävä, kenen toteutettavaksi kaava ja sen edellyttämät toimenpiteet kuuluvat.

Pykälän 5 momentin mukaan edellä tässä pykälässä mainitut seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä kaavana edellyttää.

Maankäyttö- ja rakennuslain 30 §:n 1 momentin mukaan maakuntakaavassa voidaan antaa määräyksiä, joita kaavan tarkoitus ja sen sisällölle asetettavat vaatimukset huomioon ottaen tarvitaan maakuntakaava-aluetta suunniteltaessa tai rakennettaessa (*maakuntakaavamääräykset*).

Pykälän 2 momentin mukaan, jos jotakin aluetta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava, maakuntakaavassa voidaan antaa sitä koskevia tarpeellisia määräyksiä (*suojelumääräykset*).

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 1 momentin mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.

Maankäyttö- ja rakennuslain 197 §:n 1 momentin mukaan kaavaa hyväksyttäessä ja vahvistettaessa on sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, noudatettava, mitä luonnonsuojelulain 10 luvussa säädetään. Lupa-asiaa ratkaistaessa ja muuta viranomaispäätöstä tehtäessä on lisäksi noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla säädetään.

2.2 Hallinto-oikeuden toimivalta

Maakuntakaavan hyväksyvällä maakuntaliiton toimielimellä on maankäyttö- ja rakennuslain asettamissa rajoissa oikeus päättää siitä, minkälainen kaava suunnittelualueelle laaditaan. Koska kunnallisvalitusta ei voi tehdä tarkoituksenmukaisuusperusteella, mahdollisia muita suunnitteluvaihtoehtoja ei voida hallinto-oikeuden päätöksessä arvioida, vaan hallinto-oikeus ottaa valitusten johdosta kantaa vain siihen, onko valituksenalainen päätös lainvastainen. Jos kaavan hyväksymistä koskeva päätös on valituksissa esitetyllä perusteella kokonaan tai joltakin osin lainvastainen, päätös tulee joko kokonaan tai osittain kumota.

2.3 Aluekohtaiset perustelut

2.3.1 Bastukärrin logistiikka-alue

Bastukärrin alueelle 4. vaihemaakuntakaavassa osoitettu maankäyttö ja aluetta koskevat edelleen voimaan jäävät aiemmat maakuntakaavamerkinnot

Vaihemaakuntakaavassa osoitettu LOG-alue ulottuu pohjoisessa Keravantien pohjoispuoliselle alueelle ja etelässä se rajoittuu Jokivarrentiehen. Alue rajoittuu lännessä eteläosaansa lukuun ottamatta virkistysalueeksi osoitettuun alueeseen ja muilla ilmansuunnilla niin sanottuun valkoiseen alueeseen. Vaihemaakuntakaavan hyväksymispäätöksellä on samalla kumottu alueella voimassa olleet Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan työpaikka-alueen sekä taajamatoimintojen tai työpaikka-alueiden reservialueen -merkinnät. Sen sijaan LOG-alueen sisälle jää edelleen voimaan Keravantien ja Jokivarrentien välisen alueen keskivaiheille sijoittuva Itä-Uudenmaan maakuntakaavan kiviainestenotto-alueen merkintä (EOk).

LOG-aluetta koskevan merkinnän mukaan sillä osoitetaan laajoja yhtenäisiä alueita logistiikalle ja logistiikkaintensiiviselle teollisuudelle. Merkintään ei liity MRL 33 §:n 1 momentin mukaista rakentamisrajoitusta.

Merkintää koskevan suunnittelumääräyksen mukaan alue suunnitellaan logistiikkakeskuksille ja logistiikkaintensiiviselle teollisuudelle sekä niitä tukeville toiminnoille. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa alueelle ei tule osoittaa

asumista eikä muuta alueelle soveltumatonta toimintaa. Alueelle tulee suunnitella laajoja yhtenäisiä alueita suurten logistiikkakeskusten toteuttamiselle.

Uusi rakentaminen on sopeutettava ympäristöönsä tavalla, joka turvaa ympäristö- ja luontoarvot sekä ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota hulevesien hallintaan ja varauduttava sään ääri-ilmiöihin.

Voimaan jäävää kiviainestenottoaluetta (EOk) koskevan merkinnän kuvauksen mukaan sillä osoitetaan alueita harju- ja kalliokiviaineksenottoon. Harju- ja kalliokiviainesten ottotoiminta perustuu maa-aineslain säädöksiin.

Aluetta koskevan suunnittelumääräyksen mukaan (EO) alueiden käyttöönottoa suunniteltaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota pohjaveden suojeluun, alueen maisemointiin, riittävien suojavyöhykkeiden osoittamiseen lähimmälle asutukselle, toimiviin raskaanliikenteen yhteyksiin sekä käytettävä parhaita mahdollisia teknisiä ja muita menetelmiä toiminnan ympäristölle aiheuttamien haittatekijöiden vähentämiseksi.

Kaavaratkaisun perustelut LOG-alueiden osalta ja Bastukärrin LOG-alueen liikennettä koskevat selvitykset

Kaavaselostuksessa todetaan logistiikka-alueita koskevan kaavaratkaisun perusteista muun ohella, että suurten kulutustavaran logistiikkakeskusten sijoittamista lähelle pääkaupunkiseudun markkinoita on vaikeuttanut riittävän suurten tonttien puute. Näitä varten kaavaratkaisussa osoitetaan kolme aluetta (Focus Tuusulassa ja Bastukärr Sipoossa sekä Kulloo Sipoossa ja Porvoossa) logistiikka-alueen merkinnällä logistisesti strategisiin paikkoihin. Voimassa olevissa maakuntakaavoissa alueille merkityt työpaikka-alueet kumotaan. Focus-alueen ja Kulloon logistiikka-alueet osoitetaan aiempien merkintöjen laajuisena. Bastukärrin aluetta laajennetaan.

Kaavaselostuksen mukaan logistiikka-alueiden ratkaisua tarkennettiin kaavaluonnoksesta saadun palautteen pohjalta muuttamalla alueiden rajoituksia muun ohella Bastukärrissä. Maakuntahallitus päätti 13.3.2017, että Bastukärrin logistiikka-alueen aluevaraus poistetaan kaavaratkaisusta, mutta maakuntavaltuusto päätti 24.5.2017 palauttaa kyseisen merkinnän kaavaratkaisuun siinä muodossa kuin se oli nähtävillä olleessa kaavaehdotuksessa.

Selvityksestä Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan logistiikka-alueiden liikennetarkastelu (Uudenmaan liiton julkaisuja E 153 – 2015) ilmenee muun ohella, että nykyisellään Bastukärrin logistiikka-alueelta pääkaupunkiseudulle sekä länteen valtatielle 1 suuntautuva tavaraliikenne hakeutuu valtatielle 4 etelään pääasiassa maantien 148 kautta, mutta osa liikenteestä hakeutuu valtatielle 4 Keuusuontien jatkeen ja Jokivarrentien (tie 1521) kautta kulkevaa reittiä.

Tässä selvityksessä tai muissakaan maakuntakaavan kaavaselostuksessa mainituissa selvityksissä ei ole erikseen arvioitu, miten vaihemaakuntakaavassa osoitetun LOG-alueen toteutuminen uusine tieyhteyksineen kokonaisuudes-

saan yksin tai yhdessä alueelle aiemmin osoitetun EOk-varauksen kanssa vaikuttaisi liikennemääriin tai niiden jakautumiseen pohjoispuoliselle Keravantielle ja eteläpuoliselle Jokivarrentielle.

Oikeudellinen arviointi ja lopputulos Bastukärren LOG-merkinnän osalta

Vantaan kaupunginhallituksen valituksessa on muun ohella esitetty, että Bastukärren logistiikka-alueen laajentamisen vaikutuksia ei ole selvitetty riittävästi. Liikenteelliset selvitykset koskevat vain logistiikkaa eikä niihin sisälly arvioita kymmeniä vuosia kestävästä louhintahankkeen liikennevaikutuksista Jokivarrentielle. Logistiikankin osalta aineisto sisältää vain arvion liikenteen suuntautumisen osuuksista eri väylille, mutta ei arviota mm. Jokivarrentien liikennemääristä. Näin ollen vaikutuksia ei ole voitu arvioida riittävästi.

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n valituksen mukaan LOG-alueen laajennus pitää poistaa kaavasta, koska se uhkaa alueen eteläosan luontokohdetta. Lisäksi yhdistys on esittänyt, että asiaan liittyy myös Sipoon Bastukärren kiviainestoimintahanke, sekä katsonut, että laajennukseen liittyvää liikenteen ohjaamista Jokiniementielle / Sipoontielle ei ole riittävästi liikenteellisesti selvitetty.

Sikäli kuin valituksissa on tarkoitettu, että LOG-alue olisi tullut rajata suppeammaksi eli käytännössä siten, että merkintä ei eteläosastaan ulottuisi Jokivarrentiehen asti, hallinto-oikeus viittaa edellä kohdassa 2.2 *Hallinto-oikeuden toimivalta* lausuttuun. Kysymys LOG-alueen laajuudesta sellaisenaan koskee maakuntakaavan tarkoituksenmukaisuutta, minkä tutkiminen ei kuulu hallinto-oikeuden toimivaltaan.

Kuten kaupunginhallituksen valituksessa todetaan, logistiikka-alueen toteuttaminen edellyttää käytännössä maa-alueiden tasoittamista ja mahdollisesti myös louhintaa. Valituksenalaisella vaihemaakuntakaavalla ei kuitenkaan ole muutettu alueelle aiemmin osoitettua EOk-alueen rajausta eikä muutoinkaan otettu kantaa valituksessa tarkoitettua LOG-alueelta tapahtuvan maa-ainesten oton edellytyksiin tai laajuuteen.

Vaikka 4. vaihemaakuntakaavalla ei ole osoitettu Bastukärren alueelle maa-ainestenottoja, edellyttää alueen ottaminen kaavan LOG-merkinnän mukaiseen ilmeisesti laajojakin louhinta- ja kaivuutöitä alueella, jotka ainakin osin tullaan järjestämään maa-aineslaissa ja myös ympäristönsuojelulaissa tarkoitettuna toimintana, kuten myös EOk-alueella tapahtuva toiminta. LOG- ja EOk-alueilla harjoitettavan kiviainestenoton edellytykset, kuten myös toiminnan laajuus ja kesto, ratkaistaan viime kädessä ottamisen ja siihen liittyvien muiden toimintojen edellyttämissä maa-aines- ja ympäristöluvuissa. Näissä lupamenettelyissä määrätään tarpeen mukaan myös liikenteen järjestämisestä alueelta. Kun tämän ohella otetaan huomioon tehdyt selvitykset ja maakuntakaavan tarkoitus yleispiirteisenä maankäytön suunnitelmana sekä se, että vaihemaakuntakaavassa ei ole otettu kantaa LOG-alueen mitoittamiseen tai ohjattu nykyistä tai odotettavissa olevaa liikennettä Jokivarrentien kautta tapahtuvaksi, LOG-merkinnän ei valituksessa esitetyillä perusteilla voida katsoa perustuvan riittämättömiin selvityksiin. Näin ollen maakuntavaltuusto on

harkintansa mukaan voinut hyväksyä kaavan tältä osin käytettävissään olleiden selvitysten pohjalta ja siis olla edellyttämättä selvitystä muun ohella siitä, miten alueella jo olevat toiminnot ja toisaalta vaihemaakuntakaavassa nyt osoitettu maankäyttö vaikuttavat liikennemääriin ja niiden ohjautumiseen pohjoisen ja eteläisen vaihtoehdon välillä tilanteessa, jossa nyt osoitettu LOG-alue olisi kokonaisuudessaan toteutunut.

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n valituksessa tai vastaselityksessä ei ole yksilöity, mitä luontoarvoja LOG-alueen eteläosan raja-vaarantaisi. Yhdistyksen vastaselityksestä kuitenkin ilmenee, että valituksessa ei tarkoiteta Uudenmaan liiton lausunnossa tarkoitettua kirjoverkkoperhosselvityksen yhteydessä tunnistettua lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkaa, vaan ”YVA-prosessin yhteydessä tunnistettuihin luontotyypeihin, ekologisiin yhteyksiin ja asutukselle tulevia haittoja.”

Kun edellä luontoarvoista lausutun lisäksi otetaan huomioon kysymyksessä olevaa LOG-aluetta koskeva suunnittelumääräys, jonka mukaan uusi rakentaminen on sopeutettava ympäristöönsä tavalla, joka turvaa ympäristö- ja luontoarvot sekä ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet sekä se, että alueen laajuus mahdollistaa lukuisia erilaisia suunnitteluvaihtoehtoja, mukaan lukien yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tarkentuvien luontoarvojen sisältävien alueiden jättämisen rakentamisesta vapaiksi, kaavaa laadittaessa on nyt kysymyksessä olevilta osin katsottava kiinnitetyn riittävästi huomiota maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 3 momentin 6 kohdassa tarkoitettujen luonnonarvojen vaalimiseen.

2.3.2 Malmin lentoasema (valitukset 3, 4, 5, 9, 10 ja 11)

Lentoaseman aluetta koskevat Uudenmaan maakuntakaavan ja Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan merkinnät

Malmin lentoaseman alue on Uudenmaan maakuntakaavassa osoitettu liikennealueeksi, jonka toissijainen käyttötarkoitus on taajamatoimintojen alue. Merkinnän kuvauksen mukaan sillä osoitetaan Malmin lentokenttäalue, joka toimii liikennealueena siihen asti, kunnes korvaava sijaintipaikka tai Malmin lentokentän toimintojen sijoittaminen olemassa oleville kentille ja tukikohtiin on ratkaistu. Alueen ensisijaiseen käyttötarkoituksmerkintään liittyy MRL 33 §:n 1 momentin nojalla rakentamisrajoitus. Aluetta koskevan suunnittelumääräyksen mukaan alue varataan yleisilmailulentokentäksi. Kun alueen käyttö lentokenttätöimintaan päättyy, se varataan taajamatoimintojen alueeksi.

Liikennealueen ulkopuoliset alueet on osoitettu taajamatoimintojen alueeksi. Merkinnän kuvauksen mukaan sillä osoitetaan yksityiskohtaista suunnittelua edellyttävät asumiseen, palvelu- ja työpaikka- sekä muihin taajamatoimintoihin varattavat rakentamisalueet. Merkintä sisältää taajamien sisäiset liikenneväylät sekä liikenteen tarvitsemat satama-, huolto-, varikko-, terminaalit, rata- ja muut vastaavat alueet, ulkoilureitit, pyöräily- ja jalankulkureitit, paikalliskeskukset, yhdyskuntateknisen huollon alueet, muut erityisalueet, paikalliset suojelualueet sekä virkistys- ja puistoalueet. Aluetta koskevassa

suunnittelumääräyksessä on muun ohella määrätty, että aluetta suunnitellaan asumisen, ympäristöönsä soveltuvien työpaikkatoimintojen sekä näihin liittyvien palveluiden ja toimintojen alueena. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen. Uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sopeutettava suunnittelulla ympäristöönsä tavalla, joka vahvistaa taajaman omaleimaisuutta ja turvaa ympäristö- ja luontoarvot sekä ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota hulevesien hallintaan ja varauduttava sään ääri-ilmiöihin.

Alueen käyttöä suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että rakentaminen tai muu käyttö ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta aluevaraukseen rajoittuvalla tai alueen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia veden laatuun, määrään, vesitasapainoon tai vesialueen pohjaolosuhteisiin eikä sellaisia melu- tai muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on toimintojen sijoittelulla ja alueiden käytön riittävällä tehokkuudella edistettävä pyöräilyä, jalankulkua ja joukkoliikennettä tukevaa yhdyskuntarakennetta. (---)

Alue on Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavassa osoitettu merkinnällä kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue, tie tai kohde, valtakunnallisesti merkittävä (RKY 2009). Merkinnän kuvauksen mukaan ominaisuusmerkinnällä osoitetaan kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta valtakunnallisesti merkittävät alueet, tiet ja kohteet (RKY 2009). Alueilla, joille on aluevarausmerkinnällä osoitettu käyttötarkoitus, ensisijaisen maankäyttömuodon määrittelee aluevarausmerkintä. Aluetta koskevan suunnittelumääräyksen mukaan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteiden vaaliminen, sen kokonaisuus ja identiteetti ja turvattava merkittävien maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä maisema- ja kulttuuriarvot. Maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen on turvattava myös osittain tai kokonaan keskustatoimintojen alueen kohdamerkinnän alle jäävillä alueilla ja kohteissa.

Lentokenttäalueen ympärille on osoitettu lentomelualue merkinnällä lme-M. Merkinnän kuvauksen mukaan kysymyksessä olevalla ominaisuusmerkinnällä osoitetaan Helsingin Malmin lentokentän melualue, jolla melutaso (L_{Aeq} 7–22) on yli 55 dB. Merkintää koskevan suunnittelumääräyksen mukaan alueella on toimintojen sijoittelun ja rakennusten rakenteiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava lentomelu huomioon, kunnes Malmin lentokentän toiminta päättyy.

Lentoaseman alueelle 4. vaihemaakuntakaavassa osoitettu maankäyttö

Lentoaseman alueelle on 4. vaihemaakuntakaavassa osoitettu laajuudeltaan aiempaa RKY-aluetta vastaavalla merkinnällä valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009). Aiemmasta hieman muuttuneen merkinnän kuvauksen mukaan ominaisuusmerkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet, tiet ja kohteet (RKY 2009).

Alueilla, joille on aluevarausmerkinnällä osoitettu käyttötarkoitus, ensisijaisen maankäyttömuodon määrittelee aluevarausmerkintä. Aluetta koskevan suunnittelumääräyksen mukaan Alueiden käytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät.

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä alueen maisema- ja kulttuuriympäristöarvot.

Poistuvan maakuntakaavan liikennealue on 4. vaihemaakuntakaavassa osoitettu taajamatoimintojen alueeksi. Merkinnän kuvaus on sisällöltään aiempaa taajamatoimintojen aluetta vastaava. Taajamatoimintojen aluetta koskeva suunnittelumääräys on korvannut voimassa olleen taajamatoimintojen aluetta koskevan suunnittelumääräyksen. Suunnittelumääräys on sisällöltään vastaava kuin aiempi taajamatoimintojen määräys lukuun ottamatta sen viimeistä kappaletta, jossa mainituista raide- ja joukkoliikenteen kehittämisen vaatimista varikkoalueista ja varikkokapasiteetista ei nyt ole kysymys.

Lisäksi alue on osoitettu hieman laajemmalla rajauksella tiivistettäväksi alueeksi. Merkinnän kuvauksen mukaan merkintä on kehittämisperiaatemarkintä, jolla osoitetaan tiivistettävät taajama- ja keskustatoimintojen alueet, jotka tukeutuvat kestävään liikennejärjestelmään. Merkintää koskevan suunnittelumääräyksen mukaan aluetta on suunniteltava joukkoliikenteeseen, kävelyyn ja pyöräilyyn tukeutuvana kyseisen taajaman muuta aluetta tehokkaammin rakennettavana alueena. Yhdyskuntarakennetta tiivistettäessä on kiinnitettävä huomiota erityisesti alueen ominaispiirteisiin ja kulttuuriympäristöön, elinympäristön laatuun, ekologisen verkoston toimivuuteen sekä lähivirkistysalueiden riittävyyteen.

Vaihemaakuntakaavalla on lisäksi kumottu lentokenttäalueen ympärille merkinnällä lme-M osoitettu lentomelualue.

Malmin lentoasema RKY 2009-alueena

Malmin lentokenttä sisältyy Museoviraston laatimaan inventointiin Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009). Kohteen kuvauksen mukaan:

Malmin lentoasema on pääkaupunkiseudun ensimmäinen siviililentoliikenteen maalentoasema, joka on yhdistänyt maamme kansainväliseen lentoliikenteeseen. Malmin lentoasema on rakennushallituksen toteuttamaa dynaamista ja

funktionaalista rakentamista – kuin symbolina lentämisen ennakkoluulottomuudelle. Terminaali on kansainvälisestikin arvioiden harvinaisen hyvin alkuperäisessä asussa ja käytössä säilynyt 1930-luvun lentoasemarakennus. Terminaalirakennuksen lisäksi kenttäkokonaisuuteen kuuluvat lentokonehalli ja kiitoradat. Ensimmäiset neljä betonikiitorataa olivat 800 metrin mittaisia. 1940 olympialaisten takia pääkiitorata on jatkettu 1 400-metriseksi. Kiitoratoja on sittemmin laajennettu ja päällystetty uudelleen.

Valituksissa viitatus Museoviraston Helsingin yleiskaavaa varten antaman lausunnon mukaan Malmin lentoasemalla on huomattava valtakunnallinen merkitys varhaisena siviililentoliikenteen maalentoasemana sen edustaessa rakennushallituksen toteuttamaa dynaamista ja funktionaalista, ilmailun ennakkoluulottomuutta symboloivaa rakentamista. Valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön kuuluu rakennusten lisäksi koko lentokenttäalue kiitoratoineen. Museovirasto on myös todennut, että keskusta- ja asuntovaltaisiin kortteleihin perustuva tiivis rakentaminen hävittäisi lentoaseman luonteen, olkoonkin, että lentoaseman keskeiset rakennukset ja kiitoratalinjaukset säilyisivät.

Kulttuuriarvojen huomioon ottaminen

Valituksissa on muun ohella esitetty, että Malmin lentoaseman alueen asuntorakentamiselle osoittava kaava on ristiriidassa perustuslain 20 §:n mukaan, koska vastuu kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Malmin lentoasemakokonaisuuden historialliset ja kulttuuriympäristöarvot ovat kiistatta huomattavat koko Euroopankin tasolla. Kiitotiealueelle ei ole mahdollista osoittaa tiivistämismerkintää siten, että kiitotiealueen täysin avonainen ominaisluonne säilyisi. Edelleen valituksissa on esitetty, että maakuntakaavan laatijan olisi tullut ottaa huomioon myös Helsingin yleiskaavan lokakuussa 2016 tehdyt päätökset ja niiden vaikutukset, sillä niillä on suora syy-seuraussuhde. Niiden huomioimiselle ei ole ollut ajallista estettä.

Kuten edeltä ilmenee, vaihemaakuntakaavalla on muutettu Malmin lentokenttäalue alueesta ”Liikennealue, jonka toissijainen käyttötarkoitus on taajamatoimintojen alue”, taajamatoimintojen alueeksi. Kuten aiemminkin, sanamuodoltaan hieman muuttuneen RKY-merkinnän mukaan alueilla, joille on aluevarausmerkinnällä osoitettu käyttötarkoitus, ensisijaisen maankäyttömuodon määrittelee aluevarausmerkintä.

Ensisijaisen käyttötarkoituksen määrittävä taajamatoimintojen merkintää koskeva suunnittelumääräys edellyttää muun ohella, että uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sopeutettava suunnittelulla ympäristöönsä tavalla, joka vahvistaa taajaman omaleimaisuutta ja turvaa ympäristö- ja luontoarvot sekä ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet. Myös aluetta koskevan tiivistettävää aluetta koskevan kehittämisperiaatemarkintää koskevan suunnittelumääräyksen mukaan yhdyskuntarakennetta tiivistettäessä on kiinnitettävä huomiota erityisesti alueen ominaispiirteisiin ja kulttuuriympäristöön.

Kun mainittujen alueen kulttuuriarvojen huomioon ottamista edellyttävien määräysten lisäksi otetaan huomioon se, että taajamatoimintojen alueen merkintä tai tiivistettävän alueen merkintä käsittävät muutakin kuin rakentamiseen

tarkoitettua aluetta, kaavaa laadittaessa on nyt kysymyksessä olevilta osin maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 3 momentin 6 kohdassa tarkoitettulla tavalla kiinnitetty riittävästi huomiota kulttuuriperinnön vaalimiseen.

Hallinto-oikeus toteaa vielä selvyiden vuoksi, että koska valituksessa viitattu yleiskaava ei ohjaa maakuntakaavan laatimista, yleiskaavassa esitetyt ratkaisut, kuten tavoitteena oleva mitoitus, eivät anna aihetta arvioida vaihemaakuntakaavan sisältöä tai toteuttamiskelpoisuutta toisin.

Korvaavan kentän puuttuminen ja lentokentän merkitys rajanylityspaikkana

Valituksissa on muun ohella esitetty, että vaihemaakuntakaava on valtion kehysriihen 2014 päätösten vastainen, koska päätöksen mukaan Malmin lentokentän toiminnalle tulee löytää vaihtoehtoinen toimintapa. Malmin lentokenttäalue, joka toimii liikennealueena siihen asti, kunnes korvaava sijaintipaikka tai Malmin lentokentän toimintojen sijoittaminen olemassa oleville kentille ja tukikohtiin on ratkaistu. Lisäksi valituksissa on esitetty, että koska Malmin lentoasemamerkinnän kumoaminen johtaa myös valtakunnallisen rajanylityspaikan toimintaedellytysten katoamiseen, asia on käsitelty rajanylityspaikkojen toimintaedellytysten heikentämisen osalta väärässä järjestyksessä.

Hallinto-oikeus toteaa, että maakuntakaavan liikennealuemerkinnän poistamisella ei ole välitöntä vaikutusta nykyisen lentotoiminnan kannalta Malmin lentoasemalla, vaan siitä päättävät sanottua toimintaa alueella harjoittavat tahot ja viime kädessä alueen maanomistaja. Valituksissa tarkoitettua korvaavan kentän löytymiseen liittyvät kysymykset tai tähän liittyvät valtion kehysriihen päätökset eivät rajoita maakunnan liiton maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvaa toimivaltaa päättää alueelleen laadittavasta maakuntakaavasta, jonka tarkoituksena on suunnittelujärjestelmän yleispiirteisimpänä kaavana osoittaa maakunnan tasolla alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja maakunnan kehityksen kannalta tarpeelliset alueet. Tähän nähden ja kun otetaan huomioon, että maakuntakaavalla ei sen tarkoitus huomioon voida turvata tiettyjen toimintojen jatkumista alueella, maakuntavaltuuston päätös ei ole lainvastainen toimivaltaan tai korvaavien ratkaisujen puuttumiseen liittyvillä valitusperusteilla. Asiassa esitetyn perusteella ei ole katsottava, että Malmin lentoasemaan kohdistuneen liikennealuemerkinnän kumoaminen johtaisi siihen, että maakuntakaava ei täyttäisi maankäyttö- ja rakennuslaissa säädettyjä sisältövaatimuksia.

Rajavartiolaki koskee ensisijaisesti rajavalvonnan asianmukaista järjestämistä. Säännöksen tarkoituksena on muun ohella turvata rajavalvonnan järjestäminen siten, ettei uusia rajanylityspaikkoja voida ilman säännösmuutosta perustaa. Vaihemaakuntakaavalla ei ole otettu ei voitukaan ottaa oikeudellisesti kantaa Malmin lentoaseman asemaan rajanylityspaikoista sekä rajatarkastustehtävien jakamisesta niillä annetun valtioneuvoston asetuksen tarkoittamana Helsinki-Malmin rajanylityspaikkana lentoliikenteessä. Vaihemaakuntakaavan hyväksymistä koskeva päätös ei näin ollen ole lainvastainen myöskään sillä valituksissa esitetyllä perusteella, että liikennealuetta koskevan merkinnän kumoaminen johtaisi valtakunnallisen rajanylityspaikan toimintaedellytysten katoamiseen.

Malmin lentoaseman alueella tai sen läheisyydessä esiintyvät direktiivilajit ja uhanalaiset lajit

Luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin mukaan luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Kaikki Suomessa esiintyvät lepakot ja liito-orava ovat luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuja lajeja. Sinänsä pelkästään se seikka, että jokin alue on tyypillisesti maanviljelylajien elinalueeksi soveltuvaa, ei merkitse, että alueella olisi luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin säännöksessä tarkoitettu lisääntymis- ja levähdyspaikka, sillä luonnonsuojelulain 49 § ei velvoita suojelemaan lajin elinympäristöä kokonaan eikä liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikalla myöskään tarkoiteta koko lajin reviirinään käyttämää aluetta.

Oikeuskäytännössä on vakiintuneesti katsottu, että luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin tarkoittama suoraan lain nojalla voimassa oleva siinä tarkoitettujen eläinten luonnossa selvästi havaittavien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämis- ja heikentämiskielto voi koskea vain verrattain suppeita alueita. Siten sanottu kielto ei sinänsä voi estää laajojen metsä- ja muiden alueiden käytön yleispiirteistä suunnittelua maankuntakaavalla.

Hävittämis- ja heikentämiskielto on lisäksi otettava huomioon muun muassa yleis- tai asemakaavaa alueelle hyväksyttäessä sekä rakennuslupia myönnettäessä. Edellä lausuttuun nähden alueen osoittamiselle maakuntakaavassa rakentamiseen käytettäväksi ei ole estettä, jos luonnossa havaittavien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen säilyminen kaavaa toteutettaessa voidaan turvata ja sovittaa yhteen luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentissa tarkoitettujen eläinten suojelutarpeiden sekä muiden maankäyttötarpeiden kanssa.

Kun otetaan huomioon se, että näiden lajien tiedossa olevien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen säilyminen on mahdollista varmistaa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, selvitysten perusteella voidaan riittävässä määrin arvioida maakuntakaavan sisältövaatimusten täyttymistä luonnonympäristön vaalimisen osalta.

Hallinto-oikeus toteaa uhanalaisten eliölajien osalta vielä, että luonnonsuojelulain 47 §:n 1 momentin mukaan asetuksella voidaan säätää erityisesti suojeltavaksi lajiksi sellainen uhanalainen eliölaji, jonka häviämishuhtaus on ilmeinen. Ympäristöministeriön on tarvittaessa laadittava ohjelma erityisesti suojeltavan lajin kannan tai kantojen elvyttämiseksi. Pykälän 2 momentin mukaan erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on kielletty. Pykälän 3 momentin mukaan edellä 2 momentissa tarkoitettu kielto tulee voimaan, kun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on päätöksellään määritellyt erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan rajat ja antanut päätöksen tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille. Valituksissa ei ole esitetty, että nyt kysymyksessä olevalla alueella olisi tehty päätöksiä, joilla olisi edellä mainitun 47 §:n nojalla määritelty erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikkojen rajoja.

Kun otetaan huomioon, että maakuntakaavassa osoitettu tiivistettävän alueen merkintä mahdollistaa paljon erilaisia suunnitteluvaihtoehtoja, kuten esimerkiksi luontoarvoiltaan arvokkaimpien alueen osien jättämisen rakentamisesta

vapaaksi, ei direktiivilajien tai uhanalaisen lajin esiintyminen kaava-alueella ole yksityiskohtaisemman suunnittelun este, eikä näin ollen tee maakuntakaavassa osoitetusta maankäyttöratkaisusta toteuttamiskelvotonta.

Rakennettavuutta koskevat selvitykset ja hule- ja pohjavesien hallinta

Kvikant on valituksessaan viitannut Helsingin kaupungin Malmin lentokenttäalueen ns. kaavarunkoa varten teettämiin rakennettavuus- sekä hule- ja pohjavesiselvityksiin ja esittänyt muun ohella, että on epäselvää, onko alueen käyttötarkoituksen muuttaminen tiiviiden taajamatoimintojen alueeksi ylipäättään mahdollista.

Hallinto-oikeus toteaa, että maakuntakaava on maankäytön suunnittelujärjestelmän yleispiirteisin kaavamuoto. Maakuntakaavan tehtävänä on muun ohella osoittaa maakunnan tasolla alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja maakunnan kehityksen kannalta tarpeelliset alueet. Maakuntakaavalla ei sen tarkoitus ja maankäyttö- ja rakennuslain eri kaavatasoja koskevat säännökset huomioon ottaen ole tarpeen eikä yleensä mahdollistakaan ratkaista rakentamisen, hulevesien käsittelyn tai esimerkiksi pohjaveden suojaamisen edellyttämiä tarkempia yksityiskohtia.

Vaihemaakuntakaavan määräykset edellyttävät muun ohella, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota hulevesien hallintaan ja varauduttava sään ääri-ilmiöihin sekä huolehdittava siitä, että rakentaminen tai muu käyttö ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta aluevaraukseen rajoittuvalla tai alueen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon.

Kun otetaan huomioon edellä viitatus yksityiskohtaisempaa suunnittelua ohjaavat vaihemaakuntakaavan määräykset sekä se, että valituksessa viitatus maakuntakaavatasoa yksityiskohtaisemmalle tasolle yltävät selvityksetkään eivät osoita alueen olevan rakentamiseen soveltumatonta, vaihemaakuntakaavassa osoitettujen taajamatoimintojen ja tiivistettävien alueiden merkintöjen osoittamisen Malmin lentokenttäalueelle ei valituksessa esitetyillä perusteilla voida katsoa perustuvan puutteelliseen selvitykseen tai olevan muutoinkaan lainvastaista.

Hallinto-oikeus toteaa, että vaihemaakuntakaavassa osoitetulla tavanomaisella asuinrakentamisella ei muutoinkaan voida katsoa olevan sellaisia ympäristövaikutuksia, että niitä olisi erikseen tullut selvittää enemmän jo maakuntakaavaa laadittaessa. Siltä osin kuin valituksessa on tarkoitettu viitata alueen rakentamisen mahdollisesti edellyttävän tavanomaista tasoa kalliimpia rakentamiskäytöksiä, kysymys on tarkoituksenmukaisuudesta, joka ei edellä kohdassa 2.2 *Hallinto-oikeuden toimivalta* esitetty huomioon ottaen voi tulla hallinto-oikeuden arvioitavaksi maakuntakaavasta tehtyjä valituksia tutkittaessa.

Lopputulos Malmin lentokentän alueen osalta

Koska vaihemaakuntakaavan hyväksymistä koskeva päätös ei ole Malmin lentokentän aluetta koskevissa valituksissa esitetyillä perusteilla lainvastainen, Malmin lentoaseman ystävät ry:n, Kallion, Niemisen, Kvikantin, Wesan sekä BF-Lento Oy:n valitukset on hylättävä.

2.3.3 Aiempien maakuntakaavojen suojelualuevarausten poistaminen (valitus 6)

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry on valituksessaan vaatinut, että kaavapäätös kumotaan vanhojen maakuntakaavojen suojelualuevarausten kumoamisen osalta. Yhdistyksen valituksen mukaan monilla vaihemaakuntakaavasta nyt pois jätetyillä kohteilla ei ole mitään muuta lain suojaa kuin voimassa olevan maakuntakaavan suojelumerkintä, joten niiden luontoarvot voisi kaavaratkaisun tullessa voimaan vapaasti hävittää. SL-varausten poiston luonnontieteellisiä perusteita ei ole esitetty, ei erikseen eikä yhteisvaikutusten kannalta. Kaavan lopputulos on luonnon monimuotoisuudelle negatiivinen, eikä kaava ei tässä muodossa vastaa sille asetettuja tavoitteita. Kaavapäätös ei vastaa myöskään niihin kehittämistarpeisiin, joita ympäristöministeriö on jo kahdessa aikaisemmassa maakuntakaavan vahvistamispäätöksessään (2006 ja 2010) nostonut painokkaasti esille kaavan vahvistamisen ehtona. Kaava ei edistäisi myöskään soidensuojelutyöryhmän esitystä edistää "suoluonnon suojelua ja soiden muiden arvojen turvaamista maakuntakaavoituksella".

Kaavaratkaisun sisältö kaavaselostuksen mukaan

Kaavaprosessin aikana tehtyjä muutoksia on käsitelty kaavaselostuksen kohdassa 8.3 Suojelualueiden osalta kaavaselostuksessa todetaan muun ohella, että luonnoksen kaavaratkaisua täydennettiin ehdotuksen lausuntoaineistoon uusilla luonnonsuojelualueilla, joista suurin osa perustui soidensuojelutyöryhmän ehdotukseen soidensuojelun täydentämiseksi (Alanen & Aapala 2015) ja siihen liittyvään valtakunnalliseen suoinventointiaineistoon (ELY-keskus 2014). Kaavaehdotuksesta saaduissa lausunnoissa todettiin kuitenkin näiden alueiden esittämisen kaavassa olevan tavoitteeksi asetetun suojelun vapaaehtoisuusperiaatteen vastaista ja vaarantavan alueiden myöhemmän toteutumisen suojelualueina. Näiden alueiden suojelun edistämisen turvaamiseksi inventointiaineiston suoalueita ei esitetä luonnonsuojelualueina kaavassa. Poikkeuksena tähän on kuitenkin perusteltua osoittaa kaavakartalla luonnonsuojelualueina sellaiset inventointiaineiston alueet, jotka ovat valtion omistuksessa tai jo lainvoimaisissa kaavoissa osoitettu luonnonsuojelualueiksi. Muita uusia suojelualueita lisättiin muun muassa luonnosvaiheen jälkeen tapahtuneiden ELY-keskuksen tekemien suojelupäätösten mukaisesti ja ottamalla huomioon valtion suojelutarkoituksiin hankkimat uudet alueet. Yksittäisten suojelualueiden rajauksiin tehtiin teknisluontoisia tarkistuksia. Lisäksi uusien suojelualueiden lähteinä käytettiin liiton teettämien maastotöiden tuloksia, luonnoksesta saatua palautetta, kuntakaavoja sekä niiden luontoselvityksiä. Alle viiden hehtaarin kokoiset toteutuneet luonnonsuojelualueet esitetään selostuksen liitekartalla.

Kaavaselostuksen viherrakennetta koskevan osuuden kohdassa 5.3.1 on todettu, että kaavaratkaisussa ei osoiteta alle viiden hehtaarin kokoisia jo toteutuneita tai valtiolle suojelutarkoituksiin hankittuja kohteita alueina. Näillä kohteilla ei pienialaisina ole vastaavaa merkitystä maakuntatason alueiden käytön ohjauksen kannalta kuin laajemmilla alueilla. Lisäksi niiden luontoarvoilla on jo suoja luonnonsuojelulain mukaisten päätösten tai valtion hankintapäätösten nojalla. Kaavaratkaisun mukaisesti ei niitä voimassa olevien maakuntakaavojen luonnonsuojelualueita, joiden pinta-ala on alle viisi hehtaaria, esitetä 4. vaihemaakuntakaavassa. Viisi yli viiden hehtaarin luonnonsuojelualueita jätetään muiden syiden takia esittämättä. Kumottavat alueet esitetään perusteluihin luonnonsuojelualueiden kohdetiedoissa kaavan liiteaineistossa.

Uudenmaan voimassa olevista maakuntakaavoista kumottavia merkintöjä ja määräyksiä on käsitelty kaavaselostuksen kohdassa 5.6 Kaavaselostuksessa todetaan tältä osin muun ohella, että kaavaratkaisussa esitetään kumottavaksi Uudenmaan maakuntakaavan, Uudenmaan 1. ja 2. vaihemaakuntakaavan sekä Itä-Uudenmaan maakuntakaavan viherrakenteen merkinnät sekä kulttuuriympäristöjen merkinnät (mm. virkistysalueet ja -kohteet, viheryhteystarpeet, luonnonsuojelualueet ja kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeät alueet). Kaavaselostuksen mukaan kumotut merkinnät on tuotu takaisin siinä laajuudessa, kuin 4. vaihemaakuntakaavan ratkaisu edellyttää käyttäen uusia merkintätapoja.

Oikeudellinen arviointi ja lopputulos alle viiden hehtaarin suojelualueiden osalta

Hallinto-oikeus toteaa, että päätöstä ei, kuten edeltä kohdasta 2.2 *Hallinto-oikeuden toimivalta* ilmenee, voida muutoksenhaun yhteydessä muuttaa siten, että valituksessa tarkoitetut alle viiden hehtaarin suuruiset suojelualueet lisättäisiin kaavakartalle joko vaihemaakuntakaavassa käytetyllä merkinnällä ”luonnonsuojelualue” tai jollakin muulla merkinnällä, joka ottaisi huomioon alueella olevat luontoarvot. Valituksen johdosta voidaan siten arvioida ainoastaan, onko kaava ilman valituksessa tarkoitettuja merkintöjä lainvastainen tai onko aiemmat maakuntakaavat valituksessa tarkoitettujen merkintöjen osalta kumoava ratkaisu lainvastainen.

Valituksenalaisessa vaihemaakuntakaavassa merkinnällä luonnonsuojelualue on osoitettu luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita. Merkinnän kuvauksen mukaan niitä ovat kansallispuistot, luonnonsuojelupaistot ja muut luonnonsuojelualueet. Suojelualueiksi on osoitettu myös suoje-luohjelmien alueita sekä Natura 2000 -ohjelman alueita siltä osin kuin päätösten yhteydessä on toteuttamiskeinoksi esitetty luonnonsuojelulaki.

Luonnonsuojelualueen perustamisen edellytyksistä säädetään luonnonsuojelulaissa. Tilanteesta riippuen perustaminen voi perustamisen yleisten edellytysten täyttämisen lisäksi edellyttää maanomistajan hakemusta tai suostumusta.

Kun otetaan huomioon, että maakuntakaava voidaan maankäyttö- ja rakennuslain 27 §:n 2 momentin säännös huomioon ottaen laatia vaiheittain, vaihemaakuntakaavaa koskeva päätös ei lähtökohtaisesti voi olla lainvastainen yksinomaan sillä perusteella, että kaikkia aiemmissa maakuntakaavoissa osoitettuja alle viiden hehtaarin suuruisia suojelualueita tai myöhemmissä selvityksissä

tarkoitettuja vastaavankokoisia suojeluarvoja omaavia alueita ei ole osoitettu vaihemaakuntakaavassa suojelualueina, jotka määräyksen tarkoitus huomioon ottaen tulisi perustaa luonnonsuojelualueiksi. Tähän nähden ja kun otetaan huomioon, että osa aiemmissa kaavoissa osoitetuista alueista sisältyvät jollakin muulla merkinnällä vaihemaakuntakaavassa osoitettuun alueeseen sekä se, että jo toteutettujen luonnonsuojelualueiden että myös muiden inventoinneissa arvokkaiksi todettujen alueiden luontoarvot on joka tapauksessa otettava selvi-tyksinä huomioon yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, vaihemaakuntakaavan ei voida katsoa olevan lainvastainen sen vuoksi, että valituksessa tarkoitettuja alle viiden hehtaarin suuruisia luontoarvoja omaavia alueita on jätetty osoittamatta vaihemaakuntakaavassa suojelualueina. Asiaa arvioitaessa on otettava huomioon myös se, että luontoarvojen turvaaminen on osaltaan otettu huomioon myös muiden maankäyttöä ohjaavien merkintöjen suunnittelumääräyksissä. Maakunnan liitto on näin ollen kaavaa laadittaessa harkintavaltansa puitteissa voinut kaavaselostuksesta ilmenevin perustein päättää, että kaavassa osoitetaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisin oikeusvaikutuksin vain kooltaan yli viiden hehtaarin suojelualueita.

Edellä lausuttu huomioon ottaen hallinto-oikeus toteaa vielä, että Luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry ei ole esittänyt sellaisia perusteita, joiden mukaan maakuntakaavaa olisi myöskään yhdistyksen valituksessa mainittuihin LUO-varauksiin liittyen pidettävä lainvastaisena.

2.3.4 Porvoon edustalle sijoittuvan tuulivoiman tuotantoon soveltuvan alueen merkintä (valitukset 6 ja 7)

Valituksissa esitetyt vaatimukset ja niiden keskeiset perustelut

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry on valituksensa perusteissa esittänyt muun ohella, että kaavapäätös on maankäyttö- ja rakennuslain riittävien selvitysten, maakuntakaavan sisältövaatimusten ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastainen. Lisäksi yhdistys on katsonut, että asiaan liittyy tältä osin myös muotovirhe, koska kaavasta ei ole pyydetty Uudenmaan ELY-keskukselta luonnonsuojelulain mukaisesti Natura-lausuntoa.

Porvoon Seudun Lintuyhdistys - Borgå Nejdens Fågelförening r.y. on valituksessaan niin ikään viitannut alueen merkitykseen arktisten lintujen muuttoreittien keskittymäalueena ja esittänyt muun ohella, että kyseiseen alueeseen ei ole kohdistettu luontoselvitystä, joka osoittaisi sijainnin olevan lintujen muuton kannalta Suomen haitallisimpia, vaan selvityksenä on käytetty yleisluonteista koko maakunnan alueen muuttoreittejä koskevaa selvitystä ja tiedossa olevia tärkeitä lintujen kerääntymisalueita. Lisäksi yhdistys on esittänyt, että alueen merkitys läheisten Natura-alueiden linnustolle on selvittämättä.

Alueen sijainti ja sille vaihemaakuntakaavassa osoitettu maankäyttö

Tuulivoimaa koskevissa selvityksissä nimellä ”Porvoon merialue” käsitelty alue Porvoon edustalla on osoitettu vaihemaakuntakaavassa merkinnällä TV

tuulivoiman tuotantoon soveltuvaksi alueeksi. Alue on kooltaan noin 54 neliökilometriä ja se sijoittuu Porvoon edustan merialueelle noin kahden kilometrin päähän lähimmistä ulkosaariston saarista.

Tuulivoiman tuotantoon soveltuvaa aluetta koskeva merkinnän kuvaus ja suunnittelumääräys korvaavat voimassa olevan maakuntakaavan tuulivoiman tuotantoon soveltuvaa aluetta koskevan merkinnän kuvauksen ja suunnittelumääräyksen.

TV-merkinnän kuvauksen mukaan sillä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät tuulivoiman tuotantoon soveltuvat alueet. Maakunnallisella tuulivoiman tuotantoon soveltuvalla alueella tarkoitetaan sellaista aluetta, jonne on mahdollista sijoittaa vähintään 10 tuulivoimayksikköä. Merkintään ei liity MRL:n 33 §:n 1 momentin mukaista rakentamisrajoitusta.

TV-merkintää koskevan suunnittelumääräyksen mukaan tuulivoiman tuotantoon soveltuvien alueiden sijainti ja laajuus sekä toteuttamisedellytykset selvitetään ja määritellään tarkemmin yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon tuulivoima-alueiden ympäristövaikutukset, erityisesti maisemaan, kulttuuriympäristöön, luontotyyppiin, lajistoon ja elinympäristöön kohdistuvat vaikutukset, liikenteen toiminnasta aiheutuvat rajoitteet sekä yhteisvaikutukset muiden tuulivoimahankkeiden kanssa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja ratkaistaessa alueelle sijoitettavien tuulivoimayksiköiden määrä on otettava huomioon alueen sijainti ja merkitys lintujen pesimä-, ruokailu-, levähdys- ja läpimuuttoalueena.

Alueen käyttöä suunniteltaessa ja ratkaistaessa alueelle sijoitettavien tuulivoimayksiköiden määrä on huolehdittava siitä, että rakentaminen tai muu käyttö ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta aluevaraukseen rajoittuvalla tai alueen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon. Erityistä huomiota on kiinnitettävä Natura-alueen niihin luonnonarvoihin, jotka perustuvat alueen merkitykseen linnuston pesimä-, ruokailu- ja levähdysalueina.

Suunnittelussa on turvattava valtakunnallisten maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen säilyminen.

Aluetta suunniteltaessa on kuultava puolustusvoimia. Alueen suunnittelussa on turvattava puolustusvoimien toimintaedellytykset ja otettava erityisesti huomioon puolustusvoimien toiminnasta, kuten tutkajärjestelmistä ja radioyhteyksien turvaamisesta johtuvat rajoitteet.

Tuulivoima-alueiden sijoittumista koskevat selvitykset ja ELY-keskuksen lausunto kaavaehdotuksesta

Tuulivoimaloiden alueiden sijoittumista ja sijoittumisen vaikutuksia on Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaa valmisteltaessa selvitetty muun muassa seuraavissa selvityksissä: *Uudenmaan tuulivoimaselvitys, osa 1: Nykytila-analyysi* (Uudenmaan liiton julkaisuja E127 – 2013), *Uudenmaan*

tuulivoimaselvitys, osa 2: Selvitettävien alueiden valinta (Uudenmaan liiton julkaisuja E130 – 2014), *Uudenmaan tuulivoimaselvitys, osa 3: Kohdekohtaiset selvitykset* (Uudenmaan liiton julkaisuja E134 – 2014), *Tuulivoima-alueiden yhteisvaikutukset muuttolinnustoon, Natura-alueisiin sekä suuriin petolintuihin* (Ramboll 5.10.2016).

Kohdekohtaisen selvityksen (osa 3) luontovaikutuksia koskevassa osassa on todettu muun ohella, että kohdealue sijaitsee valtakunnallisesti merkittävällä lintujen päämuuttoreitillä ja sen kautta muuttaa sekä keväällä että syksyllä ajoittain hyvin runsaasti lintuja, erityisesti metsä-, tundra-, sepel- ja valkoposkiahania sekä arktisia sorsia, kuikkalintuja ja merimetsoja. Se on potentiaalisesti tärkeä ruokailualue saaristolinnustolle.

Vaikutuksista 10 kilometrin säteellä on todettu muun ohella, että kohdealueen pohjoispuolella sijaitsee Söderskärin ja Långörenin saariston Natura-alueen (FI0100077, SCI ja SPA, 18 219 ha) Söderskärin osa-alue noin 2 km päässä ja koillispuolella Långörenin osa-alue noin 6 km päässä. Pohjoispuolinen saaristo- ja merialue sisältyy Porvoon ulkosaariston IBA-alueeseen ja Itäisen Suomenlahden saariston FINIBA-alueeseen. Sieltä itäkoilliseen suuntautuva Äggskärinselän itäreunan muuttoreitti kuuluu Porvoon seudun maakunnallisesti tärkeisiin lintualueisiin. Kohdealueen pohjoisosasta noin 8 km pohjoiseen sijaitsee niin ikään maakunnallisesti tärkeäksi lintualueeksi luokiteltu Emäsalon läntinen muuttoreitti.

Mainitun selvityksen kohdassa *Yhteenveto, soveltuvuus ja suositukset* on lisäksi todettu muun ohella, että pohjoispuolisen saaristoalueen linnustoarvot ja kohdealueen kautta kulkeva jopa 10 km leveä lintujen päämuuttoreitti, saattavat vaikuttaa tuulivoimaloiden määrään ja sijoitteluun. Kevät- ja syysmuuton sekä haahkan ja allin kerääntymisalueiden selvitys on tarpeen. Kohdealueen eteläosa soveltuu lintujen muuttoreittien kannalta paremmin tuulivoimaloiden sijoituspaikoiksi. Tuulivoimarakentaminen saattaa heikentää Söderskärin ja Långörenin saariston Natura-alueen (FI0100077) luontoarvoja. Natura-arvioinnin tarpeellisuus tulee arvioida tarkemmin suunnittelun myöhemmässä vaiheessa.

ELY-keskus on kaavaehdotuksesta antamassaan lausunnossa katsonut muun ohella, että Söderskärin ja Långörenin saariston (FI0100077) Natura-alueeseen kohdistuvia vaikutuksia ei ole selvitetty ja arvioitu riittävällä tavalla. Maakuntakaavan tuulivoimaselvityksessä on todettu, että Porvoon merialueelle osoitettu tuulivoimarakentaminen saattaa heikentää mainitun Natura-alueen luonnonarvoja. Vaikutuksia ei ole kuitenkaan maakuntakaavan Natura-arvioinnissa lainkaan arvioitu.

Lausuntovaiheen jälkeen laaditussa 5.6.20167 päivätyssä selvityksessä *Tuulivoima-alueiden yhteisvaikutukset muuttolinnustoon, Natura-alueisiin sekä suuriin petolintuihin* on todettu muun ohella, että kokonaisvaikutusten laajuuteen ja merkittävyyteen vaikuttavat tuulivoimavarausten todellinen toteutuminen. Kokonaisarvio on laadittu kahdelle eri skenaariolle:

- VE1: Kaikki tuulivoima-alueet toteutuvat maksimivoimalamäärällä.
- VE2: Minimimäärä voimaloita toteutuu, voimalat sijoittuvat linnuston kannalta edullisesti.

Selvityksen mukaan tavoitteena on ollut selvittää, onko maakunnallisesti merkittävää tuulivoimatuotantoa mahdollista sijoittaa tv-alueille ilman merkittäviä muuttolinnustoon, Natura-alueisiin tai petolintuihin kohdistuvia haittoja.

Nyt kysymyksessä olevan Porvoon merialueen osalta voimaloiden maksimimääränä on selvityksessä käytetty 43 voimalaa ja minimimääränä 14 voimalaa. Voimaloiden keskinäisenä etäisyytenä on käytetty 1 000 metriä.

Selvityksen kohdassa 3 on selostettu, miten päämuuttoreittien ja muuttajamäärien arviointi on tehty. Selvityksen laatimisessa on käytetty hyväksi muun ohella lintualan järjestöjen tietoja.

Selvityksen kohdassa 5 on siitä lähemmin ilmenevin menetelmin arvioitu tuulivoimaloiden populaatiotason vaikutuksia. Sen mukaan vuotuista kuolleisuutta nostava vaikutus olisi lajista riippuen 0,83-0 %, suurin merimetsolla, jonka kohdalla populaatio 25 vuoden kuluttua olisi 2,5 % pienempi verrattuna tilanteeseen ilman tuulivoimaa. Muilla lajeilla muutos olisi alle 1 %. Yhteisvaikutuksia populaatioihin muualle Suomeen tai muihin maihin sijoittuvien tuulivoima-alueiden kanssa ei ole tarkasteltu.

Selvityksen kohdassa 6 on käsitelty muita vaikutuksia muuttolintuihin. Näitä voivat olla muun ohella muuttomatkan pidentyminen, tai häiriöt ja lentoesteet lepäileville ja ruokaileville linnuille. Näiden vaikutusten on arvioitu olevan pieniä ja niitä vähentävät merkittävästi etäisyyden kasvattaminen ja voimalamäärän supistaminen.

Selvityksen johtopäätöksissä kohdassa 7 on johtopäätökset muuttolintuihin kohdistuvista vaikutuksista. Sen mukaan tehtyjen tarkastelujen ja mallinnusten perusteella merkittäviä populaatiotason vaikutuksia ei ole odotettavissa. Huomioon on otettava tuulivoima-alueiden sijoittuminen usean lajin kansainvälisesti merkittävälle päämuuttoreiteille. Tarkasteluun liittyy epäselvyyksiä, mistä syystä on suositeltavaa huomioida muuttolinnut rajausten muodossa ja/tai aluekohtaisissa kaavamääräyksissä. VE2:n mukaiset voimalamäärät on todennäköisesti mahdollista toteuttaa ilman merkittäviä vaikutuksia linnuston huomioivilla sijoitusratkaisuilla.

Selvityksen 8 kohdassa on käsitelty Natura-tarveharkintaa. Siinä kohdassa 8.4 vaikutukset lintudirektiivin lajeihin on todettu muun ohella, että vaikutukset Natura-alueella esiintyviin lintuihin voivat aiheutua ruokailu-, lepäily- ja pesimähabitaattien vähenemisistä, estevaikutuksista tai populaatioiden pienemisestä törmäyksistä johtuen. Natura-alueelle kohdistuvat suorat häiriövaikutukset ovat mahdollisia vain alle kilometrin etäisyydellä sijaitsevilla voimala-alueilla. Natura-alueen ulkopuolella vaikutukset kohdistuvat lajeihin, jotka joko ruokailevat tuulivoima-alueella tai joko muuttavat tai lentävät ruokailu- tai lepäilyalueelle sen kautta. Kohdassa 8.4.2 Merilinnut todetaan muun ohella, että Natura-alueiden suojelun perusteina olevista lajeista riskialttiita ovat etenkin Natura-alueella pesivät ja ulapalla säännöllisesti ruokailevat lajit, kuten haahka, räyskä, lapintiira, selkälökki, ruokki ja riskilä. Tältä osin todetaan muun ohella, että vaikutuksia voidaan hyvin paljon ehkäistä keskittämällä voimalat etäämmälle Natura-alueista ja supistamalla voimaloiden määrää ja että merkittävät vaikutukset eivät ole todennäköisiä VE2:ssa.

Kohdassa 8.4.3 Törmäysmallinnus räyskälle todetaan muun ohella, että etäisyyden kasvaessa voimalan ja pesäpaikan välillä voimalan aiheuttama teoreettinen törmäysriski pienenee kahdesta syystä. Ruokailutaajuus sekä todennäköisyys kohdata voimala vähenee. Saatujen tulosten perusteella varovaisuusperiaatteiden mukaisesti laskettuna meritulivoimapuistojen kohdalla ei voida poissulkea merkittävää törmäysriskiä laajemmissa vaihtoehtoissa. Esimerkissä räyskäläudon kuolleisuus kasvaisi mallin mukaan enimmillään noin 19 % Porvoon tulivoimaloiden johdosta. Porvoossa tulivoimalamäärän pienentäminen 43->14 pienentää törmäysriskiä reilut 80 %, kun valitaan kaukaisimmat voimalat.

Kohdassa 8.5 Johtopäätökset Natura-tarveharkinnasta on todettu muun ohella, että lintudirektiivin lajeihin vaikutuksia voi aiheutua usean kilometrin etäisyydelle. Suojelun perusteena olevista lajeista riskialttiimpia merkittävälle vaikutuksille ovat: sääksi, merilinnut, kuten haahka, pilkkasiipi, räyskä, ruokki, selkälökki ja tiirat sekä Natura-alueille kerääntyvät suuret vesilinnut hanhet ja joutsenet. Suurimmilla voimalamäärillä ja rajauksilla merkittävien vaikutusten esiintymistä ei voida poissulkea neljälle Natura-alueelle (Tammisaaren-Hangon merialue, Inkoon merialue, Teutjärvi, Pernajan-lahti). Muilla Natura-alueilla merkittävien vaikutusten esiintyminen on epätodennäköistä. Tuulivoimalueita ja voimalamääriä supistamalla vaikutusten todennäköisyyksiä ja suuruuksia voidaan oleellisesti pienentää. Maakunnallisesti merkittävät tuulivoima-alueet (VE2:n mukaiset) on todennäköisesti mahdollista toteuttaa ilman merkittäviä vaikutuksia. Kohdennetuille kaavamääräyksille on tarvetta kaikilla tv-alueilla.

Selvityksen johtopäätösten ja suositusten mukaisesti tuulivoimatuotantoon soveltuvien alueiden suunnittelumääräystä on täydennetty.

Oikeudellinen arviointi selvitysten riittävyyden osalta

Maakuntakaava on maankäytön suunnittelujärjestelmän yleispiirteisin kaavamuoto. Maakuntakaavan tehtävänä on konkretisoida valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita sekä osoittaa maakunnan tasolla alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja maakunnan kehityksen kannalta tarpeelliset alueet. Maakuntakaavan suunnittelutarkkuus ei edellytä, että siinä osoitetun maankäytön sopivuus on yksityiskohtaisesti selvitetty ja ratkaistu. Tuulivoimarakentamista ohjaavan maakuntakaavan osalta on kuitenkin oltava arvioitavissa ainakin sellaiset tuulivoima-alueista aiheutuvat yhteisvaikutukset, joiden selvittämistä tai lieventämiskeinoja ei voida jättää yksittäisen tuulivoima-alueen suunnittelussa ratkaistavaksi.

Siltä osin kuin valitukset edellyttävät kannanottoa eri tuulivoima-alueiden yhteisvaikutuksiin linnuston osalta hallinto-oikeus toteaa, että nyt kysymyksessä olevassa vaihemaakuntakaavassa on osoitettu neljä tuulivoiman tuotantoon sopivaa aluetta. Niistä ainoastaan valituksenalainen alue sijaitsee merialueella muiden sijaitessa valituksessa tarkoitettujen pääosin rannikon suuntaisten lintujen muuttoreittien ulkopuolella sisämaassa. Uudenmaan maakuntakaavassa Inkoon edustalle osoitettu TV-alue puolestaan sijaitsee noin 80 kilometrin etäisyydellä valituksenalaisesta alueesta. Näin ollen tilanne eroaa valituksissa viitattusta Kymenlaakson maakuntakaavaa koskevassa vuosikirjaratkaisussa KHO

2016:14 esillä olleesta tilanteesta paitsi tuulivoima-alueiden määrän myös niiden keskinäisen etäisyyden suhteen. Mainituista syistä nyt kysymyksessä olevan vaihemaakuntakaavaratkaisun toteutuminen ei myöskään johtaisi vastaavan yhtenäisen tuulivoima-alueiden muodostaman linjan muodostumiseen kuin Kymenlaakson maakuntakaavassa.

Vaihemaakuntakaavaa laadittaessa maakunnallisena tuulivoima-alueen alarajana on pidetty mahdollisuutta sijoittaa alueelle vähintään 10 voimalaa. Maakuntakaavaa varten laadituissa selvityksissä on arvioitu, että lukumäärä voisi olla suurempikin ilman merkittäviä linnustovaikutuksia. Hallinto-oikeus toteaa, että alueen koko mahdollistaa myös lukuisia erilaisia suunnitteluvaihtoehtoja maakunnallisena pidettävän tuulivoima-alueen toteuttamiselle eli muun ohella voimaloiden sijoittamisen muuttolinjojen suuntaisesti. Voidaan arvioida, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on löydettävissä vaihtoehto, joka on sovitettavissa yhteen luonnonarvojen vaalimiseen liittyvien alueiden käyttötavoitteiden ja kaavan sisältövaatimusten kanssa.

Kun valituksenalaisella TV-alueella ei edellä lausuttu huomioon voida myöskään yhdessä muiden osoitettujen tuulivoima-alueiden kanssa katsoa olevan sellaisia yhteisvaikutuksia, että niitä ei voitaisi yksittäisen tuulivoima-alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa riittävästi arvioida, hallinto-oikeus toteaa, että vaihemaakuntakaava perustuu valituksenalaisilta osin maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisiin riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointiin.

Oikeudellinen arviointi Natura-arviointi koskevien valitusperusteiden osalta

Luonnonsuojelulain 65 §:n 1 momentin mukaan, jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000-verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000-verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Pykälän 2 momentin mukaan luvan myöntävän tai suunnitelman hyväksyvän viranomaisen on valvottava, että 1 momentissa tarkoitettu arviointi tehdään. Viranomaisen on pyydettävä arvioinnista lausunto elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta ja siltä, jonka hallinnassa luonnonsuojelualue on.

Hallinto-oikeus toteaa, että tuulivoiman tuotantoon soveltuvia alueita koskevassa suunnittelumääräyksessä on kiinnitetty huomiota muun ohella alueen sijaintiin ja merkitykseen lintujen pesimä-, ruokailu-, levähdys- ja läpimuuttoalueena. Erityistä huomiota on kiinnitettävä myös Natura-alueen niihin luonnonarvoihin, jotka perustuvat alueen merkitykseen linnuston pesimä-, ruokailu- ja levähdysalueina. Tähän nähden ja kun otetaan huomioon edellä luki-sista erilaisista suunnitteluvaihtoehtoista lausuttu, tuulivoima-alueen toteuttamisen joka tapauksessa edellyttämä yksityiskohtaisempi suunnittelu joko asema- tai yleiskaavalla sekä se, että Natura-tarveharkinnassa on muun ohella todettu, että muun ohella nyt kysymyksessä oleva tuulivoima-alue on mahdollista toteuttaa ainakin VE2:n mukaisena ilman merkittäviä vaikutuksia Natura-

alueisiin, asiassa ei ole ilmennyt tarvetta luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettua arvioinnin suorittamiseksi maakuntakaavaa varten. Samasta syystä myöskään mainitussa säännöksessä tarkoitettua yhteysviranomaisen lausunnon pyytämiseen ei ole ollut lakiin perustuvaa velvollisuutta.

Lopputulos

Kun otetaan huomioon edellä esitetyn kaavaratkaisun perusteena olevat selvitykset ja vaikutusten arvioinnit, vaihemaakuntakaavan on katsottava myös yhteisvaikutusten selvittämisen osalta perustuvan maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisesti kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Vaihemaakuntakaavassa osoitetut tuulivoimaloiden alueet on laadittujen selvitysten ja vaikutusten arviointien perusteella mahdollista toteuttaa suunnittelumääräyksissä esitetyt reunaehdot huomioon ottaen, eikä vaihemaakuntakaavaa ole pidettävä valituksessa esitetyillä perusteilla maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisten maakuntakaavan sisältövaatimusten vastaisena. Kaavaa laadittaessa ei myöskään ole tapahtunut Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n valituksessa tarkoitettua muotovirhettä. Näin ollen yhdistysten valitukset on hylättävä.

2.3.5 Ulkoilureittiä koskeva merkintä ja Helsingin seudun ulkopuolisia valkoisia alueita koskeva kehittämissuositus (valitus 8)

Ulkoilureitti

■■■■■■■■■■ ovat valituksessaan vaatineet, että vaihemaakuntakaavassa osoitettu uusi ulkoilureittiä osoittava merkintä poistetaan tilan Nybondas RN:o 9:18 alueelta.

Ulkoilureittiä koskevalla merkinnällä osoitetaan sen kuvauksen mukaan taajamatoimintojen alueiden, luonnonsuojelualueiden ja virkistysalueiden ulkopuoliset maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät ulkoilureitit. Merkintä on ohjeellinen ja linjaus osoittaa ensisijaisesti yhteystarpeen. Merkintään ei liity MRL 33 §:n 1 momentin mukaista rakentamisrajoitusta.

Merkintää koskevan suunnittelumääräyksen mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava ulkoilureittien toteuttamisedellytykset maakunnallisesti ja seudullisesti toimivana reitistönä. Yksityiskohtaisessa reittisuunnittelussa on pyrittävä hyödyntämään olemassa olevan tiestön ja poluston käyttömahdollisuuksia. Taajamissa ja virkistysalueilla ulkoilureitit on johdettava alueiden sisäisille ulkoilun ja kevyen liikenteen väylille.

Hallinto-oikeus toteaa, että ohjeellinen yhteystarpeen eri alueiden välillä osoitettava merkintä, johon ei liity rakentamisrajoitusta, ei sellaisenaan ota kantaa alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ratkaistaviin rakentamismahdollisuuksiin. Merkinnällä ei myöskään sen ohjeellisuus huomioon ottaen ole ratkaistu reitin lopullista sijaintia eikä siis mahdollisesti aikanaan toteutettavan reitin kulkua Makkosten kiinteistön kautta, vaan ainoastaan osoitettu yhteystarve eri alueiden väliselle ulkoilureitille. Näin ollen ja kun ulkoilureittiä ei ole ulkoilulain 13 §:ssä tarkoitettulla tavalla otettu maankäyttö- ja rakennuslaissa

tarkoitettuun kaavaan, eikä kysymyksessä oleva siten myöskään mahdollista ulkoilureittitoimituksen pitämistä reittisuunnitelmaa laatimatta ja vahvistamatta, merkinnästä ei aiheudu Makkosille maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 4 momentissa tarkoitettua kohtuutonta haittaa.

Valkoisten alueiden merkintää koskeva suunnittelumääräys

■■■■■■■■■■ ovat valituksessaan vaatineet, että ”valkoisten alueiden elinkeinotoimintaa koskeva suunnittelumääräys tulee muuttaa todellisuutta vastaavaksi.”

Valittajien tilan Nybondas palstan 3 Fiskträsk-järveen rajoittuva osa on osoitettu vaihemaakuntakaavassa niin sanotuksi valkoiseksi alueeksi. Mainittu alue on valituksenalaisella päätöksellä kumotulla Itä-Uudenmaan maakuntakaavan MU-merkinnällä osoitettu MU maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta. Merkinnän kuvauksen mukaan sillä osoitetaan maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, jotka pääkäyttötarkoituksen lisäksi ovat ulkoilun kannalta maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviä.

Itä-Uudenmaan maakuntakaavan MU-merkintää koskevan suunnittelumääräyksen mukaan alueen suunnittelussa tulee turvata maa- ja metsätalouden sekä muiden maaseutuelinkeinojen toimintaedellytykset. Ulkoilumahdollisuuksia ja -toimintoja tulee edistää ja alueiden käytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon ulkoilun ohjaamistarpeen vuoksi polkujen tai ulkoilureittien ja niihin liittyvien levähdys- ja tukialueiden toteuttaminen. Alueen ulkoilutoiminnot tulee suunnitella ja sijoittaa siten, ettei merkittävästi haitata alueen maa- ja metsätaloustaloutta. Metsätalouden harjoittaminen alueella perustuu metsälakiin. Sipoonkorven laaja metsäalue sijaitsee sekä Itä-Uudenmaan että Uudenmaan maakuntien alueella muodostaen ulkoilu- ja luonnonarvoiltaan valtakunnallisesti merkittävän kokonaisuuden. Alueen suunnittelussa tulee ottaa huomioon Sipoonkorven metsäalueen erityiset luontoarvot, ekologisten yhteyksien tarve ja ulkoilutarpeet. Sipoonkorven alue on esitetty Sipoonkorpi II -työryhmän hyväksymässä kartassa maakuntakaavan selostuksen sivulla 92.

Muun ohella Sipoon kunnan alueita koskevan valituksenalaisella päätöksellä hyväksytyn 4. vaihemaakuntakaavan Helsingin seudun valkoisia alueita koskevan suunnittelumääräyksen mukaan alue, jolle maakuntakaavakartalla ei ole osoitettu erityistä käyttötarkoitusta, on tarkoitettu ensisijaisesti maa- ja metsätalouden ja niitä tukevien sivuelinkeinojen käyttöön. Alueelle suuntautuvaa asuin- ja työpaikkarakentamista on ohjattava taajamatoimintojen alueille ja kyliin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voidaan alueelle osoittaa muutakin vaikutuksiltaan paikallisesti merkittävää maankäyttöä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on selvitettävä ja otettava huomioon maiseman ja kulttuuriympäristön ominaispiirteet, sekä maa- ja metsätaloudellisesti, ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät pelto-, metsä ja muut luontoalueet ja vältettävä niiden tarpeetonta pirstomista.

Kuten edeltä kohdasta 2.2 *Hallinto-oikeuden toimivalta* ilmenee, kaavan kaavakartalta ilmenevän sisällön tai kaavamääräysten muuttaminen ei ole muutoksenhaun yhteydessä mahdollista. Näin ollen hallinto-oikeus on valituksen johdosta arvioinut, voidaanko valkoisten alueiden merkintää ja siihen liittyvää suunnittelumääräystä sen sisältö huomioon ottaen pitää valittajien kannalta kohtuuttomana tai muutoin valituksessa esitetyillä perusteilla lainvastaisena.

Hallinto-oikeus toteaa, että sillä maakuntahallituksen lausunnossa viittaamalla seikalla, että edellä tarkoitettu valkoisia alueita koskeva suunnittelumääräys on sisällynyt jo Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavaan, ei voida katsoa olevan merkitystä asian arvioinnissa, koska kysymyksessä oleva valkoisen alueen merkintä on vasta valituksenalaisella vaihemaakuntakaavalla osoitettu koskemaan valittajien tilan aluetta.

Maakuntakaavan valkoisia alueita koskevaan merkintään ei liity rakentamisrajoitusta. Kun otetaan huomioon, että valituksessa tarkoitettu suunnittelumääräys mahdollistaa siitä ilmenevin täsmennyksin muun ohella valituksessa viitatuun maatilamatkailuun ja tähän tukeutuvien elinkeinotoimintaan liittyvien toimintojen sijoittumisen alueelle yksityiskohtaisemmassa kaavallisessa suunnittelussa, jos tätä tuolloin pidetään perusteltuna, valkoisia alueita koskevasta merkinnästä ei aiheudu Makkosille maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 4 momentissa tarkoitettua kohtuutonta haittaa, eikä sitä muutoinkaan voida valituksessa esitetyillä perusteilla pitää lainvastaisena.

3 Oikeudenkäyntikulut

Asian näin päättyessä ja kun otetaan huomioon hallintolainkäyttölain 74 §, Malmin lentoaseman ystävät ry:lle, [REDACTED] tai [REDACTED] ei ole määrättävä maksettavaksi korvausta oikeudenkäyntikuluista hallinto-oikeudessa.

4 Täytäntöönpanon kieltämistä koskevat vaatimukset

Maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n 1 momentin mukaan maakuntahallitus voi valitusajan kuluttua määrätä maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman. Muutoksenhakuviranomaisen voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

Asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen ei ole syytä kieltää päätöksen täytäntöönpanoa. Näin ollen täytäntöönpanon kieltämistä koskevat vaatimukset hylätään.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut ja
Kuntalaki 64 §, 135 § ja 147 §
Maankäyttö- ja rakennuslaki

Muutoksenhaku

Maankäyttö- ja rakennuslain 188 §:n 1 momentin mukaan tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusosoitus on liitteenä (HLL valituslupa julkipanon jälkeen 01.16).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden jäsenet
Markku Setälä, Ilkka Hartikainen (t) ja Petteri Leppikorpi.

Esittelijäjäsen

Petteri Leppikorpi

Jakelu ja oikeudenkäyntimaksu

Päätös

Vantaan kaupunginhallitus

Oikeudenkäyntimaksu 250 euroa
(Tuomioistuinmaksulaki 2 §)

Tiedote oikeudenkäyntimaksusta korkeimmassa hallinto-oikeudessa

Nikinmäen Omakotiyhdistys NIKO ry

Oikeudenkäyntimaksu 250 euroa
(Tuomioistuinmaksulaki 2 §)

Tiedote oikeudenkäyntimaksusta korkeimmassa hallinto-oikeudessa

Malmin lentoaseman ystävät ry

Oikeudenkäyntimaksu 250 euroa
(Tuomioistuinmaksulaki 2 §)

Tiedote oikeudenkäyntimaksusta korkeimmassa hallinto-oikeudessa

[REDACTED]

Oikeudenkäyntimaksu 250 euroa
(Tuomioistuinmaksulaki 2 §)

Tiedote oikeudenkäyntimaksusta korkeimmassa hallinto-oikeudessa

[REDACTED]

Oikeudenkäyntimaksu 250 euroa
(Tuomioistuinmaksulaki 2 §)

Tiedote oikeudenkäyntimaksusta korkeimmassa hallinto-oikeudessa

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry

Oikeudenkäyntimaksu 250 euroa
(Tuomioistuinmaksulaki 2 §)

Tiedote oikeudenkäyntimaksusta korkeimmassa hallinto-oikeudessa

Porvoon Seudun Lintuyhdistys - Borgå Nejdens Fågelförening r.y.

Oikeudenkäyntimaksu 250 euroa
(Tuomioistuinmaksulaki 2 §)

Tiedote oikeudenkäyntimaksusta korkeimmassa hallinto-oikeudessa

Oikeudenkäyntimaksu 250 euroa
(Tuomioistuinmaksulaki 2 §)

Tiedote oikeudenkäyntimaksusta korkeimmassa hallinto-oikeudessa

Oikeudenkäyntimaksu 250 euroa
(Tuomioistuinmaksulaki 2 §)

Tiedote oikeudenkäyntimaksusta korkeimmassa hallinto-oikeudessa

Oikeudenkäyntimaksu 250 euroa
(Tuomioistuinmaksulaki 2 §)

Tiedote oikeudenkäyntimaksusta korkeimmassa hallinto-oikeudessa

BF-Lento Oy

Oikeudenkäyntimaksu 250 euroa
(Tuomioistuinmaksulaki 2 §)

Tiedote oikeudenkäyntimaksusta korkeimmassa hallinto-oikeudessa

Jäljennös

Uudenmaan liiton maakuntahallitus

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

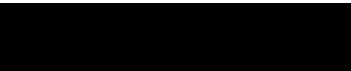
Tiedoksi sähköisesti ympäristöministeriölle oikeuskäytännön seurantaa varten

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot

Helsingin hallinto-oikeus
Radanrakentajantie 5
00520 HELSINKI

Puhelin 029 56 42000
helsinki.hao@oikeus.fi
hehao.fi

Toimituskirjan antaja:

Merja Suominen
lainkäyttösihteeri

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta **valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusoikeuden rajoittaminen

Hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhteneväisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
 - 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
 - 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.
- Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Tämä päätös on annettu julkipanon jälkeen, jolloin päätöksen katsotaan tulleen asianosaisten tietoon silloin, kun se on annettu. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaantipäivästä**, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on toimitettava valitusajassa **korkeimmalle hallinto-oikeudelle**. Valitusasiakirjojen tulee olla perillä myös sähköistä asiointipalvelua käytettäessä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä, joka sisältää myös valituslupahakemuksen, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta
- perusteet, joilla valituslupaa haetaan
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen on laatinut joku muu henkilö, on valituskirjelmässä mainittava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, jollei hän ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Korkeimman hallinto-oikeuden osoite

Postiosoite:
PL 180
00131 HELSINKI

Käyntiosoite:
Fabianinkatu 15
Helsinki

Faksi: 029 56 40382

Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Asiointipalvelu: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

BESVÄRSANVISNING

I förvaltningsdomstolens beslut får ändring sökas genom skriftliga besvär hos **högsta förvaltningsdomstolen** om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Begränsning av besvärsrätten

Enligt 13 § 2 mom. förvaltningsprocesslagen skall besvärstillstånd beviljas om

- 1) det med avseende på lagens tillämpning i andra liknande fall eller för en enhetlig rättspraxis är av vikt att ärendet avgörs av högsta förvaltningsdomstolen,
- 2) det finns särskilda skäl för högsta förvaltningsdomstolen att avgöra ärendet på grund av att det i ärendet skett ett uppenbart fel, eller om
- 3) det finns något annat vägande skäl för att bevilja besvärstillstånd.

Besvärstiden

Detta beslut har meddelats efter anslag, och den som saken gäller anses ha fått del av beslutet när det meddelades.

Besvär skall anföras **inom 30 dagar från dagen för delfåendet av förvaltningsdomstolens beslut**, sagda dag inte medräknad.

Inlämnande av besvärsskriften

Besvärsskriften, i vilken ansökan om besvärstillstånd skall ingå, skall inom besvärstiden tillställas **högsta förvaltningsdomstolen**. Besvärshandlingarna skall även vid användning av e-tjänsten vara framme senast den sista dagen av besvärstiden före utgången av ämbetsverkets öppettid.

Besvärsskriftens innehåll och undertecknande

I besvärsskriften, i vilken även ansökan om besvärstillstånd ingår, skall

- uppges ändringssökandens namn och hemkommun
- den postadress och det telefonnummer under vilka meddelanden i saken kan tillställas ändringssökanden
- det beslut i vilket ändring söks
- de grunder på vilka besvärstillstånd borde beviljas
- till vilka delar ändring söks i beslutet och vilka ändringar som yrkas
- de grunder på vilka ändring yrkas.

Besvärsskriften skall egenhändigt undertecknas av ändringssökanden, hans lagliga företrädare eller ombud. Om ändringssökandens talan förs av hans lagliga företrädare eller ombud eller om någon annan person har uppgjort besvären, skall i besvärsskriften även uppges namn och hemkommun för denna person.

Besvärsskriftens bilagor

Till besvärsskriften skall fogas

- förvaltningsdomstolens beslut i original eller kopia
 - de handlingar som ändringssökanden åberopar till stöd för sina yrkanden, om dessa inte redan tidigare har tillställts myndigheten.
- Ett ombud skall, om han inte är en advokat, ett offentligt rättsbiträde eller ett rättegångsbiträde med tillstånd, foga en fullmakt till besvärsskriften.

Högsta förvaltningsdomstolens adress

Postadress:	Gatuadress:
PB 180	Fabiansgatan 15
00131 HELSINGFORS	Helsingfors

Fax: 029 56 40382

E-post: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

E-tjänst: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

TIEDOTE OIKEUDENKÄYNTIMAKSUSTA

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä perittävä oikeudenkäyntimaksu

Muutoksenhakuasian ja valituslupa-asian käsittelystä korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritään 500 euron suuruinen oikeudenkäyntimaksu.

Oikeudenkäyntimaksua ei korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritä tuomioistuinmaksulain 5 §:ssä tarkoitettuihin maksuttomiin suoritteisiin tai mikäli maksun perimättä jättämiseen on lain 4 §:ssä tarkoitettu peruste.

Oikeudenkäyntimaksua ei myöskään peritä, jos korkein hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi. Maksu peritään kuitenkin riippumatta lopputuloksesta veroasiassa annettua ennakkoratkaisua koskevassa muutoksenhakuasiassa.

Oikeudenkäyntimaksua ei peritä oikeusapulain nojalla käsittelymaksuista vapautetuilta eikä muualla laissa viranomaisen toimenpiteistä suoritettavista maksuista vapautetuilta.

Tuomioistuinmaksulaki (1455/2015)

MEDDELANDE OM RÄTTEGÅNGSAVGIFT

Rättegångsavgift som uppbärs för högsta förvaltningsdomstolens beslut

För behandling av ett ärende som gäller ändringssökande och ett besvärstillståndsmål vid högsta förvaltningsdomstolen uppbärs en rättegångsavgift på 500 euro.

Rättegångsavgift uppbärs vid högsta förvaltningsdomstolen inte för avgiftsfria prestationer som avses i 5 § i lagen om domstolsavgifter eller om det föreligger en i 4 § i nämnda lag avsedd grund för att inte uppbära rättegångsavgift.

Rättegångsavgift tas inte heller ut om högsta förvaltningsdomstolen ändrar ett överklagat beslut till förmån för ändringssökanden. Avgift tas dock ut oberoende av utgången i ärendet vid ändringssökande som gäller ett förhandsavgörande som meddelats i ett skatteärende.

Rättegångsavgift tas inte ut hos dem som med stöd av rättshjälpslagen är befriade från behandlingsavgifter eller hos dem som enligt bestämmelser någon annanstans i lag är befriade från avgifter som ska betalas för myndigheternas åtgärder.

Lag om domstolsavgifter (1455/2015)